

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa angelica de casibus conscientiae

Angelus <Carletus>

[Nürnberg], 10. Feb. 1492

Fabule - Furtum

[urn:nbn:de:bsz:31-300937](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300937)

Extrema vinctio

quos res extimanda affert. facit tex. ibidē. 7 in au-
ten. de ec. titu. §. si autem annale. 7 tex. in. l. si quos
L. de rescin. ven.

2 **Qualiter fiet scdm reddit?** R. q. tri d. valere
res quot fructus pducit in. xxv. annis. vel si est res
q. debetur ecclesie in. xxv. annis. vt in. d. §. si ante
annale. vbi est tex. de triginta q. q. annis. et ibi no.

3 **Quid si res est nō fructuosa?** R. q. extimabit
firi q. cōmuniter appciatur. l. p. cia. in. p. n. ff. ad. l.
fal. Et hoc habet locū hodie cōter in omnibz rebz
7 q. dicit. res tantū valet quantū vendi pōt. p. l. j.
§. si heres. ff. ad. treb. 7. l. querebat. ff. ad. l. fal. 7. l. si
quis vxo. §. vlti. ff. de fur. debet intelligi vtz nō
habito respectu ad effectiōē singulariū psonarū;
h. cōmuniū. vt in. d. l. p. cia. nisi affectio est rōnabi-
lis respectu extimantis. de quo dic vt s. Emptio.
§. vij. et. ix.

4 **Utrū extimatio faciat venditiōē?** R. q. sic
duobz casibus. Primū cum eo animo sit extimatio
vt ipa psetur. secus si fiat vt appareat quanti res
sit facta deterio. vt. l. ij. inter virum. L. de in. de.
Qd tunc apparet qm in pacto est vt transacto cer-
to tpe res que extimata data est reddat. quia tunc
nō facit venditiōē. vt. d. l. si inter. Scds casus est
qm res simpliciter datur extimata in contractu. de
cui natura est vt trāserat dominū. vt in. l. quo-
tiens. 7. l. plerūq. ff. de iure do. 7. l. extimatio. ff. so.
ma. Exemplū mulier dedit rem extimatā. c. viro
suo censebit vir emisse. fallit hoc qm natura con-
tractus repugnat vt faciat venditiōē. vt in. l. ser-
uos. ff. sa. ber. Exemplū ego 7 tu sumus heredes
et facimus extimatiōē de hereditate. tūc nō facit
vendiōē.

5 **Utrū extimatio faciat trāsire piculum in acci-
pientē.** vide s. Casus. §. vj.

Extrema vinctio. vide infra Vn-
ctio extrema.

Abule ociose vel seculariū nego-
cium non debet reatari

f in cōiunio clericorū aut religiosorū. vt i
c. cōiunio. 7 in. c. p. reuerentia. xliij. di.
nec fabulaz oblectamēta extimantiū mentem ad in-
centia libidinū. c. ideo. xxxvij. dist.

Acilitas venie incentiuū pbet
delinquēdi. xxiij. q. iij.

f est iniusta. de vi. 7 ho. de. c. vt clericorū.
vñ Stephan? papa dicit. Ecclesiastici
vigoris ordo cōfunditur si aut temere illicita psum-
mant. aut nō cōcessa impune tēptent. pinde si ne-
gligenter ea q. male vsurpant omittunt? excessus
viā pculdubio alijs aperimus.

Acultas dicit qm sine difficulta-
te pōt quis facere. vt

f no. Inno. in. c. presenti. 7 in. c. romana
de sen. ex. li. vj.

Actum legitime retractari nō de-
bet. licz casus postea cue-

f niat a quo non potuit inchoari. de re.
iur. li. vj. Pa. in. c. discretiōē de eo qui
eo. cōsan. vxo. sue. dicit verā regulā qm factuz iam
est pfectū puta matrimonii. licet supueniat affini-

tas nō retractatur 7. l. si a me fuerit. ff. de indi. cum
alijs que vident contraria intelligunt qm factum
non erat perfectū sed soluz inchoatum: quia tunc
retractatur.

Utrū sit dicendū factū quod nō durat. R. glo. 1
in. c. ad nostrā. de regula. q. qm ex facto volumus
iudicare animū. tunc est veruz q. nō dicit factū. s.
animo faciendi qd non durat. 7 ibi ponit multas
conco. Adde tex. in. c. nam 7 ego. de pb. sig. cum
conco. in glo.

Utrū factū illegitime censeat factū? R. q. nō. 2
vt in. c. veniens. de p. sby. nō bapti. sicut inuile. et
nullū paria indicant. c. inter corporalia. de trālla.
Pla. sic etiā dicit non esse. q. minus idoneus est. vt
in. l. j. ff. qd cuiusq. vni. facit tex. cuz glo. in. c. frater
nitatis. de fri. 7 male. Vnde Bar. p. d. l. j. dicit q.
si pcurator: nō facit fidē de mandato. pinde est ac
si non cōparuisset: 7 dñs tanq. cōtumar. debet pu-
niri. Itē exapere 7 nō pbare idē est sicut non ex-
pere. c. cū super. de concess. pre. Et paria sunt q. ad
iuris effectuz non esse 7 non apparere. l. duo sunt
ficij. ff. de te. tu. Itē. non fieri 7 tarde fieri. vel eo
mō quo fieri nō debet. ar. c. auditis. de pecu. ff. qui
satisda. co. l. quonēs. 7 ibi glo.

Utrum plus sit facto cōsentireq. verbo? R. q. 3
sic. glo. est in. c. in causis. de elec. vide glo. in. c. dile-
cti filij. el. ij. de ap. vbi plus factus loqmur. factuz
alienū pmittens quō teneat. vide infra Sponsa-
lia. §. xiiij. factū vbi pmittitur venit quod inter-
est in obligatiōe. ff. si q. in ius vo non ie. l. cū q. s.

Alcidia. vide infra Legitima.

Alfarius dicit quis diuersimō
de. vt no. in. c. in me-
moria. xij. di. 7 i. c. quisq. s. xj. q. iij. 7 de
cri. fal. p. totū.

**Utrū sit falsarius q. absentū nomina in instru-
mento ponit. vel qui sigillū furtiue surripit?** R. q.
sic. vt no. in. c. quāto. 7. c. ea. de bis que sunt a p-
latis. Itē fm Bar. in autē. p. sby. L. de sacrosanc.
ecclē. falsitas nō solū cōmittit in dicendo falsum. h.
etiā in tacendo vtz.

**Utrū aperiens literā alterius vt legat sit falsa-
rius.** R. q. glo. i. c. cū olim. el. ij. de offi. dele. tenet q.
debet puniri tanq. falsarius. allegat. c. olim. de re-
scrip. 7. c. ad audientiam. de cri. fal. Inno. vo tenet
q. iste minus peccat q. si falsificasset sigillū appone-
do adulterinum. tamē falsarius est. ppter qd dicit
pe. de aneb. q. solū debet puniri pena extraordi-
naria. c. de causis. de offi. dele. 7 concurrunt cōmu-
niter dect. 7. c. allegata per glo. loquuntur de falsa-
rio qui facit rasurā viciando literā. vt in. d. c. olim
vel apponendo sigillum. adulterinum. vt. d. c. ad
audientiam. Bar. dicit. q. si aperit ostendendo ad-
uersario mittentis potest puniri vt falsarius. arg.
bonū in. l. j. §. is qui. ff. ad. l. cor. de fal. §. is qui de
posita instrumenta ostendit aduersario incidit in
crimen falsi. Quod no. contra notarios et aduoca-
tos qui ostendunt inra partis aduersario. Si vo
aperit h. nō ostendit aduersario. sic non puniē cri-
mine falsi. 7 videt. tex. in. d. c. cum olim. 7. ff. de ei.

stelli. per totū. 7 ad. l. q̄ testamentū. ff. de fal. die q̄ est sp̄ale in eo q̄ aperuit testamentū clausum vt pu-
natur pena falsi. Et quo collige q̄ peccat mortali-
ter apariēs s̄ras alterius vt legat nisi spem habeat
in r̄n̄b̄atione. Quod intelligo q̄n̄ aduertentis
7 studiose facit cūueniat puniendus crimine stellio
natus. Qd̄ lim̄to verū nisi haberent p̄ derelictis.
puta eas proiecit v̄l laceravit 7 h̄m̄i quia si tales
legit p̄ aliquo bono fine. licet als curiositas est nō
tamē mortalis de se.

3 **Q**utrū lacerans vel cōburens vel celans scriptu-
ras publicas vel p̄natas que ad aliū spectant ita
q̄ amplius nō appareāt sit falsarius? R̄. q̄ sic. vt
est casus. 7 ibi Bar. in. l. paulus. ff. de fal. vbi di-
citur legis cor. pena om̄is teneri q̄ etiā extra testa-
menta cetera falsa signassent. h̄ 7 ceteros q̄ in rati-
onibus tabulis s̄ras publicis. aliaue qua re sine sig-
natione falsum fecerint. vel vt veruz nō a p̄pareat
quid celauerint surripuerint: deleuerint: subiece-
runt 7 resignauerint eadē pena affici solere dubiū
nō est. bec ibi glo. in v̄. surripuerint. dicit sic vt nō
est cōburendo. Et sic patet qd̄ dicendū de falsan-
tibus libros mercatorū cōburendo vel occultan-
tibus vel alias scripturas. 7 vltra dictā penam te-
netur ad restōnē totius interesse. ter. est. in. l. q̄ ta-
bulas. ff. de fur. de quo vide infra Restitutio. j. in
verbo scripturas.

4 **Q**utrū falsificans monetā sit falsarius 7 peccet
mortaliter? R̄. q̄ sic fm̄ Mo. Jo. an. Pe. 7 Jo.
de Imo. in. c. quanto. de iureiurā. 7 patet p̄ ter. ibi-
dem. vbi dicit q̄ seruans falsam monetā agit ini-
que ergo fortius falsans. p̄ etiā p̄ extrauagā. Jo.
xxij. q̄ ex cōmunicat oēs tales in reuo francie 7 te-
netur restituere om̄e damnū datū illi p̄sone cōmu-
nari vel populo dānificato. vt no. p̄sati doct. vbi
supra vel si nescit sp̄alis p̄sone: saltē pauperib. ar.
eoz. q̄ no. in. c. cū tu. de vsuris. 7 in regula peccatū
de re. in. l. vj. et vide Mo. in sum. ti. de cens. S. ex
quib. v̄. qd̄ si moneta. Idē dic fm̄ Bira. obdo. de
illo q̄ recepit falsam ignorant quā postea sciens ex-
pendit p̄ bona. Qd̄ lim̄to in pecunia alicui? im-
portante. scus in denario vsuali. sicut dicit de fur-
to. j. furū. S. xliij.

5 **Q**uot modis falsat moneta? R̄. q̄ trib. modis
fm̄ cōiter doct. in. d. c. quanto. Primo in forma. s.
q̄n̄ imponit signū illius q̄ eam cudi nō facit. vt in
l. falsi nominis. 7 in. l. q̄ nomine. ff. de fal. 7 in. d. c.
quanto. Secōdo ex materia methallica. s̄z q̄n̄ sit de
ere vel de stanno vel nō de debita liga. vt in. l. pau-
lus. ff. de solu. fm̄ Bar. vel cum talis materia im-
miscetur vbi nō debet. vt in. l. qui nūmos. 7 in. l.
comelia. ff. de fal. la. p̄ma. Tercio ex pondere. Itē
ista tria req̄runt de substātia monete. vt in. l. j. S.
j. ff. de cōtraben. empt.

6 **S**ed quero qd̄ pondus debet habere? R̄. fm̄
glo. et doct. in. d. l. j. et Bar. in. l. ij. S. j. ff. si. cer. pe.
q̄ de iure tantus debet esse valor monete. 7 tantū
pondus quantū erat pus in materia nō deductis
expensis. nec labore que de iure debēt fieri de pu-
blico. Sed fm̄ Imo. que cōmuniter sequuntur
et seruat ex cōsuetudine tantum debet esse in

pondere quantū erat in materia deductis expēsis
et labore. q̄ nemo suis expēsis tenet eā facere. ff. q̄.
ex cau. ma. l. j. 7. c. qui sentit. de re. au. li. vj. Immo
plus credit Imo. q̄ si p̄nceps indiget poterit in-
de sentire aliquod lucrum 7 sic minuere a predicto
pondere. Sed. Pa. in. d. c. quanto. de iureiuran. li.
mitat verū. nisi spargatur extra regnū: quia cum
damno nō subditoꝝ suoz nō potest quā credo ve-
rissimā. Credit Imo. etiā q̄ p̄nceps cū cōsensu
populi possit minuere. hoc est q̄ sit minoris pon-
deris q̄ deberet. 7 tamen expendat ac si esset iusti
ponderis. Ratio quia q̄libet potest renūciare iu-
ri suo. vij. q. j. q̄ periculosum. 7 dicit sufficere con-
sensum maioris partis magnatū regni. quia nego-
cium regni reputat negotiū vniuersitatis. ar. in. l.
ij. S. sanctissimus. L. de iureiurando p̄pter calū.
Sed Pa. vbi supra dubitat de hoc. cuz tractet de
p̄iudicio singuloꝝ. ar. eozum. que no. in. c. cū om̄is
de consti. et. L. que sit lon. consue. in Rubrica. Et
ego credo requiri cōsensum singuloꝝ nisi quādo
ex alia causa p̄pter hoc alleuiarentur puta ab anga-
rijs 7 h̄m̄i p̄ ea que no. i dictis iuribus. Dicit tū
Imo. nō sufficere cōsensum populi vt expendat
extra regnū.

7 **Q**utrū p̄nceps fraudet monetā quando repro-
bat valentem et minus valentem acceptat. vt de
reprobata habeat bonum forum et illam conflare
faciat et cudi? R̄. Mo. vt recitat Pa. vbi supra
q̄ sic facit ter. in. l. eleganter. S. qui reprobos. ff. de
pi. ac.

8 **Q**utrū radentes vel tondentes sint falsarij. vel
subtilius ex aqua particulā auri vel argenti tollen-
do ita q̄ cognoscī nō potest? R̄. q̄ sic. vt i glo. d.
c. quanto. et tenent ad restitutiōnē dānificatis.
vel si ipsos ignorant pauperib. de necessitate. c. si.
de iniurijs.

9 **Q**utrū illi qui singulos denarios ponderant et
grauiores retinent et conflare faciunt sint falsarij?
R̄. vt colligo ex Mo. Jo. an. Pe. de ancha. 7 Im-
no. vbi supra. Si illi q̄ cudent pecuniā: quia aliq̄
denarij sunt quandoq̄ minus. p̄pterea dimittūt
alios plus in pondere quia nō possunt equaliter
omnes sculpere. tunc tales sunt falsarij 7 tenentur
ad restitutiōnē cōmunitati: quia corpus pecunie
dānificauerunt. Si autem omnes denarij sunt
iusti ponderis: sed aliqui sunt amplioris et illos
radunt: dummodo remaneant iusti p̄deris: seu
conflant non credo falsarios. licet male faciant: et
nullo modo sit eis consulendum. Quod si nolunt
abstinere: non credo eos fore extra statum salutis
p̄pter hoc.

10 **Q**uid de falsario literarum apostolicarū vide s̄.
Excōmunicatio. v. casu. iij.

11 **Q**utrū falsificans mensuras et pondera teneat?
R̄. q̄ vltra mortale tenet ad restōnē totius dā-
ni datū. vt patet ex. c. ij. de emp. 7 v̄. 7. deberet. xxx.
diebus in pane et aqua penitere vt ibi. licet sit ar-
bitraria bodie. Idem dic de v̄tante scienter falsis
Et falsans mensuras tenet. l. cor. de fal. ff. de eoz.
cri. Lannonaz. circa si. que est pena publicationis
omniū honozum cum deputatione si liber est. si

seruoluntū supplicū. vt. l. j. in. fi. ff. de fal. Mens
do falsis potest puniri in duplū 7 relegari in insu
sulam. 7. ff. de fal. l. pe.

12 **Q**uodrum instrumenta confecta per falsum nota
rium sint nulla? R. vt colligit Pa. in. c. fraternita
tis de here. per Inno. ibidem aut loquimur de in
strumentis confectis post falsitatem commissam vt
etiā ante tamē nondū damnatū h̄ toleratū in offi
cio. 7 sic valent p̄textu officij: licet postea damnet
facit. l. barbarius. ff. de off. pre. Aut loquimur de
instrumentis confectis post damnationē notarij et
sic nō valent. vt. l. si aliquid. L. de suscep. prepo. et
archa. facit ter. in. l. si quis ex argentarij. S. fi. ff. de
eden. Bar. tamē in. l. j. ff. ad. l. iuli. repe. limitat ve
rum quando notarius fuit damnatus ppter falsi
tatem commissam in officio tabellionatus. 7 sic loq̄
tur. d. l. si aliquid. secus si alis fuisset damnatus de
falso commissio ex alia causa extra officij tabelliona
tus: sicut in quodā consilio ipse Bar. consuluit p
quodam notario damnato. quia extraxerat duas
cartas de libro cōmunitatis valebant eius instru
menta. licet sit infamis effectus. Et hoc verū dum
modo illud officij nō habeat in se dignitatē. vt qz
est notarius p̄ncipis. l. j. L. de man. prin. vel sala
rium de publico. vt qz est notarius in banco. q̄a
tunc nō valerēt. als sic.

13 **Q**uodrum instrumentū factū a notario nō dānato
q̄d habet diuersa capitula sit falsum si falsitatē ha
bet in vno capitulo? R. Pa. vbi s. q̄ aut falsitas
puenit ex vicio notarij. 7 tunc aut concernit sub
stantialia istrumētis. puta qz i iudicatione aut die et
tunc totum currit. vt no. in. c. inter. de fi. instru. 7
in autē. vt p̄po. no. impera. circa. pn. Aut cōcernit
substantialia negocij. 7 tunc distinguit. Aut capita
la sunt cōnera. 7 tunc totū reprobaf. Aut nō sunt
cōnera h̄ separata. 7 sic soluz illud capitulū falsum
reprobaf. Et sic limita Bar. in. l. si ex falsis. L. de
transac. q̄ tenet qz q̄i venit ex vicio notarij totum
corruit. q̄d Inno. etiā tenet. Si vō falsitas est cir
ca extrinseca: vt quia scripsit p̄bentes esse p̄sangu
neos: vel aliqd̄ aliud q̄d nō facit ad negociū. licet
hoc sit falsum nō reprobaf ppter hoc istrumētū.
quia hoc nō est viciū notarij. Et idem dic in teste.
Et idē voluit Inno. in. d. c. fraternitatis. vide glo.
in. d. l. si ex falsis.

Fama est ille se dignitatis status le
gibus 7 moribz cōprobat.
L. cognitionē. S. extimatio. ff. de va. 7 ex
trajor. co. 7 in glo. c. vestra. de cōba. de.
7 mu.

1 **Q**uodrum fama sit defendenda? R. fm̄ glo. in. c.
senti. xi. q. iij. q̄ aut sumus inter tales qui parati
sunt imitari. 7 sic peccat mortalit̄ qui eā nō defen
dit p̄ posse. Et sic intellige. c. nō sunt audiendi. ca.
q. ij. c. nolo. xi. q. j. et de consecra. distinctione pu
ma. iubemus. Aut sumus inter tales qui solū pa
rati sunt reprehendere nō imitari. et sic sufficit no
bis conscientia nostra. et non tenemur defendere
Et sic intellige. ca. quid obest homini. cuj. v. c. se.
xi. q. iij.

2 **Q**uot modis ledit̄ fama, 7 quō sit restituenda.

vide supra Detractio.

Quibus est abstinendū ppter famā cōseruanda? 5
vide infra Scandalū. S. iij.

Fama pprie est quando tota ciuitas vel vicinia 4
vel maior pars acclamat aliqd̄. v̄l dic q̄ est cōmu
nis locutio ex verisimilibz cōiecturis surgens. vt
colligitur ex no. in. c. si duo. xv. q. vj. 7 in. c. super
eo. de eo qui co. confan. vxo. sue. 7 in. d. c. vestra.
Vnde p̄mo oportet qz sit ex verisimilibz cōiectu
ris. quia als pprie nō est fama quo ad iuris effectū
sed sunt vane voces populi. de quo per Bar. in. l.
de minore. S. tormento. ff. de questio. p. glo. 7 docet.
in. c. inquisitionis. 7 in. c. cum oporteat. de accu. et
nō sunt audiende. vt in. c. ij. de elect. 7 ter. in. l. de
curionum filij. L. de penis. l. dino marcho. L. de
ma. te. et. l. si p̄uatus. ff. qui et a qui. Vnde dicit
Pa. in. c. veniens. el. j. de testi. qz testis deponens
de fama debet reddere rationē seu causam suffici
entem sui testimonij. Sec̄do requirit̄ qz sit saltē ma
ior pars. quia vt dicit Pa. in. c. cum in tua. de sp̄o.
qz dicta paucorum non infamant. Et p̄pterea dif
fert fama a rumore: quia rumor est quādo aliqua
pars vicinie aliqd̄ asserit. sed fama quando ma
ior pars. Vnde se habet in plus. vt dicit glo. in. d.
c. sup. co. Pro quo no. qz nomine partis venit me
dia pars. vt in. c. ij. S. j. de dec. li. vj. et in. l. nomen
filiarij. S. portionis. ff. de v. si. Sed quando addi
tur aliqua: tunc verificatur in qualibet minima p
ticula. quia dictio aliqua restringit. Attamen licet
requiratur maior pars ad famam faciendam. ta
men ad probandum sufficiunt duo testes. vt no.
glo. ij. q. j. S. quando. el. ij. 7 in. l. iij. ff. de testi. 7 no.
Bar. in. d. S. tormento. Et contra probationē fa
me admittitur contraria p̄batio. et si secunda est
clarior obfuscat̄ effectus p̄ime. Et ideo eo casu
quo infamia sufficeret ad torturam: si probaretur
per aliam partem bona fama tolleretur p̄sumptio
prima. 7 sic p̄bat ter. in. d. c. cū in tua. et quod no.
Bar. in. l. si. L. de questio.

Familia quid cōprehendat? R.
Archi. de p̄ui. licet. li. vj.

Familia quid cōprehendat? R. quid cōprehendat? R.
Archi. de p̄ui. licet. li. vj.
Dicit qz triplex est familia quedā ppe
tua et religiosa. vt religiosi clerici 7 cōsi
miles. 7 tales gaudent p̄uilegio cōuentus vel
collegij de sta. mo. recolētes. L. loca. l. milites. Ali
ter tenerent̄ duplici iure contra. c. cognouim. cuj
sy. xi. q. ij. et de hac loquit̄. c. cuj olim. de arbi. Est
et alia. l. que non ecclesiasticos t̄n̄ cōprehendit: h̄
etiam laicos: sicut sunt vxor filij nepotes serui fa
muli: qui in eius domo eius sumptibz viuunt cō
tinue de qua intelligitur. ff. de publi. l. j. S. familie.
L. ad. l. cor. de sic. l. si forte: que ponit̄ de pe. dist. j. 7
de here. c. filij. lib. vj. in fi. 7 de testi. c. in litens. vbi
de hoc. 7 iij. q. v. c. j. Et de tali intelligitur q̄d dicit̄
in. d. c. licet. de quo. vide infra Interdictum. vj. S.
iij. Est et alia familia que nec est p̄petua nec mer
cēnaria: sicut clerici et religiosi 7 alij ecclesiastica di
cuntur de familia ecclesie. de quibus. xvj. q. vj. de
lapsis. Est et alia de qua in. l. si. L. de vbo. sig. vbi
nomen familie cōprehendit parentes liberos om
nesqz p̄p̄inuos et substantiā et libertos etiā 7 s̄

tronos, necnō 7 fertos. 7 hec significatio habet lo cum in fideicommissis vt ibi patet.

¶ Ad quid tenet paterfa. R. q. ad dno tenetur de pcepto. f. ad administrationē necessariorū ad vitaz 7 ad disciplinam tam verbo q̄ exemplo morū vt colligitur p̄ma ad T̄bimo. v. 7 ad Ep̄bef. iij. et no. in. S. necesse. xlvij. di. aliter est peccatū. mortale de sui natura: nisi excuset aliqua circumstantia. puta necessitas 7 huiusmodi. vel nisi sit famulus de quo in se. iij. S. dicā. vel sit circa ea que nō sunt necessaria ad salutē omisso correctionis. 7 sic intel lige. xxij. q. iij. duo ista. 7. q. v. nō putes.

¶ Sed nunq̄ infirmam teneat subuenire q̄ et mercede locauerat operas suas? R. q̄ ad expen sas fm Bar. in. l. si cū dotem. S. sui aut. ff. so. ma. 7 in. l. in rebus. ff. como. q. ad magnas expensas nō tenetur. Quod limito verū rōne famulatus. sec̄ si teneret vt pauperi. Quo vō ad salariū. Jo. an. do. Anto. Jo. de ymo. 7 Pa. in. c. j. de cle. egro. et communiter doc. tenet q̄ nō. quia casus p̄tingens in p̄sona: que locauit operas liberat conductorem a p̄tatione mercedis. l. si vno. S. item cū quidā. et quod ibi no. ff. loca. 7 qd̄ no. in. l. in reb. ff. como. et glo. in. l. si. S. idem iuris. el. ij. ff. ad l. ro. de iac. Hoc tamē limitat Pa. vbi s̄. q̄n salariū debet so lum rōne p̄sonę. Secus si daret rōne alioz etiam. Vnde potestas q̄ habet famulos et iudices quibus habet soluere. licet infirmet vel moriat: tenet nihilominus heres. 7 ideo ipse potest petere et de bitores debet ei soluere. ter. est in. l. pecuniā in p̄n. ff. de condi. ob causam. facit qd̄ no. in. l. die functo ff. de offi. asse. Inno. videt tenere qd̄ debeat salari um in. c. p̄pter sterilitatem de loca. facit. c. j. de cle. non re. lib. vj. et ibi. Se. per illum ter. dicit doctori vel famulo. nō debet subtrahi salariū p̄pter infir mitates. allegat qd̄ habet in Spe. de de. nō re. S. postq̄. v. quid si mercenari? Et istud tenet Sali. in. l. licet. l. loca. 7 pulcre. Ang. in disputatione. Et nota guerra. facit. l. quesitū. ff. de re iudi. Et hoc procedit indubitanter. vbi cōsuetudo sic est. quia tunc debet. quia illud videt actum qd̄ est consue tum. l. q̄ si nolit. S. qui assidua. ff. de edi. edic. S. vbi cōsuetudo nō est tene q̄ non debet: nisi vt di ctum est. et in casu speciali. vt. l. de aduo. di. iudi ciorum. l. post duos. vbi aduocato debetur salari um et publico constitutum. licet moriat infra an num. secus esset de salario p̄misso a patre: quia nō debetur nisi p̄ rata temporis fm Bar. in. d. l. diez functo. Similiter in. l. cū heres. S. stichus. ff. de sta. li. vbi q̄n per seruū nō stat quin seruiat: nihilomi nus libertatē legatā p̄pter hoc p̄sequit. de quo dic vt infra Locano. S. xv. vbi pulchre tangitur hec materia.

¶ Vtrū cū dominus nō pōt corrigere suā fami liam vel aliquoz ipsoz teneat ipm expellere? R. q̄ si nec verba nec verbera emendant. h̄ subtractio necessariorū seu expulsio corrigeret teneat expellere. ar. eoz que no. in. c. nō omnis. v. q. v. Si vō. licē tuis peccaret expellendo faciat quantum pōt. 7 licet ille nō se corrigat excusat. vt p̄ in. c. q̄tlibet. et. c. lxxvij. distin.

¶ Vtrū possit causa correctionis verberare cleri cos. vide s̄. Excomunicatio. v. casu. j. S. iij.

¶ Vtrū paterfa. teneat de furto familie. vide su pra Dominus. S. iij. et infra Obligatio. S. pe. et vltimo.

¶ Vtrū familia episcopi gaudeat priuilegio sou? R. Pa. in. c. nullus. de fo. compe. cōmuniter tene tur q̄ sic.

¶ Vtrū familia vel aliquis eoz teneat reuelare delictū domini sui requisitus p̄ obedientiā superioris R. q̄ nō. si criminaliter vult p̄cedere. vt. iij. q. iij. c. l. iulia. el. ij. Si autē civiliter sic credo teneat. q̄a nulla. l. repellit. vt no. glo. iij. q. v. c. j. Quod credo verū quādo nullam malū sibi immineret et hoc. als secus q̄a nō teneor cū malo meo facere bonuz p̄ximi rēporale.

¶ Vtrū dñs familie q̄ fecit iurare familiā de veri tate dicēda sit parendum? R. fm Duran. aut iste dñs est truculētus et p̄babiliter habetur ferus. et sic non tenet. quia illicituz fuit iuramentū. Si vō est māsuētus. et p̄babiliter creditur q̄ nō p̄cedet nisi rationabiliter. tunc distingue q̄ aut res puta asportate erāt ad custodiā suā deputate. 7 sic sicut pōt p̄sequi asportantes sic et dñs reuelare. Si vō nō erant deputate ad eius custodiā: tunc si potest p̄bare tenetur dicere veritatem. Si vō nō potest p̄bare nō debet reuelare nisi tali qui possit p̄desse et nō obesse. et si alio modo iuravit non fuit licituz iuramentū nec obligatorū. Idem dicit Hug. de testibus synodalitū q̄ nō tenetur denunciare ep̄o. licet iurauerint nisi crimina que possunt probare. lxxij. q. iij. si quis. als esset p̄dito. ij. q. j. si pecca nerit. nisi hoc faciat secrete illi q̄ habet corrigere pa ternaliter. ar. xxij. q. v. hoc videt. De hoc vide s̄. Denunc iatio. S. x.

¶ Vtrū obligatus p̄curare aliquā familiā vltra tres alicuius dom? teneat exrescente familia vel fratribz in numero? R. fm Pau. q̄ si familia vltra frēs habebāt numerū determinatū. tunc nō tenetur Si aut̄ indeterminatū vt sunt frēs minores alicuius cōsuetus. sic tenet. facit. c. quanto de censu. si tñ nimis grauaret p̄ iudicis officii sibi p̄uidebit. Et sic patet q̄ q̄ ad cōscientiā nō tenet.

Familiaris

¶ q̄s dicat? R. fm glo. iij. q. v. c. j. qd̄ large dicunt omnes q̄ cohabitant cuz aliq̄. vt in. c. in lris. de testi. 7. c. insinu ante. de offi. dele. glo. in. d. c. in literis. dicit fami liares appellant p̄sanguinei colonus ascripticius mercenarius filius in potestate libertus seruus et oēs habitantes in domo. Domestici vō sunt q̄bz rōne patrie potestatis vel dñice imperari pōt fm glo. in. d. c. in literis. Quando em̄ dicit familiares domestici intelligunt: oēs qui in expēsis alicuius cōmentales cōtinue existunt: etiā si aliqui abesse p̄ eius negocijs gerendis contingat vt no. in. c. si. de v̄b. sig. li. vj.

Familiaritas

¶ cum mulieribz prohibet ecclesi asticis. xxxij. di. in dicit. 7 duobz. c. se. xxxij. di. q̄runda. lxxj. di. cleric. xvij

q. ij. cognouim? de coha. cle. z mu. p totu. vide s. Clericus. v. imo vt dicit Hiero. in. c. hospitioz tuu. xxxij. di. no pot digne cu deo habitare q femi naru accessibz delectat. familiaritas nimia parit contempn. de iudeis. c. z si iudeos.

Atum q credit mortaliter peccat. xxvj. q. vij. no obseruetis.

Auere pueris. ide est. ac si ipe fa ceret. xj. q. iij. qui cofentit lxxxij. di. nemo. z. c. se. xxij. questio. iij. si quis.

Autoz quis dicat. vide. j. hereti- cas. f. xxij.

Emina no debet tonsari etiā cau sa religionis. c. vxoraz.

in si. de conuer. coniu. Et intelligit no solu de tonsura q dicit clerica. h etiā de rasura: q fit p abscisione capilloz vsqz ad aures. fa cit. xxx. dif. q. cunqz mulier. z. xx. q. iij. c. ij. z de. attē dentes. de sta. regula. Glo. tū in. d. de. videt tene re q cofuetudo ptraria excusat. z q. c. q. cunqz mu lier. intelligit de illa q vult remanere in seculo no lens religionē deseruire: h mundiali viuere. et pla cet. Peccat ergo mortalitē talis tonsurans se. cū in d. c. q. cunqz mulier sit excoicanda. Qd etiā intelli ge nisi ex necessitate hoc faceret. vel causa religiōis seu mūdi cōtemptus.

1 Quare femina citius pubescit: Rñ. glo. in. l. ij. L. de his q ve. eta. ipe. q: mala herba cito crescit. Sed ē alia rō quā reddūt doc. in. c. lfas. de despō. impu. f. q: sexus mulieris ē debilioz: z citius deficit z ido citius pfiat. sicut in alijs videmus.

2 Que sūt illa q mulier nō p̄t exercere: Rñ. mul ta. Non pōt p̄dicare: nec docere publice. xxxij. dif. mulier. nec cōfessiones audire: nec alijs benedicere. vt in. c. nona. de pe. z re. Item nec tāgere sacra vasa. xxij. distin. sacratas. nec sacratas pallas con tingere. nec incensum circa altaria deferre vt in. d. c. sacratas. Itē nec actū alicui? ordinis exercere. vt in. d. c. nona. z in. c. tanta. de ex. p̄. z no. in. c. dilecta de ma. z obe. Itē nec iudicis. nec magistratus ge rere officiu: nisi in casibz de quibz in glo. xv. q. iij. S. j. nec postulare: nec pcurare nisi in p̄na causa z suoz. vt no. in. l. femine. ff. de re. iu. et. iij. q. vij. S. tria. xv. q. iij. S. j. Itē nec testis esse. de quo dic vt infra Testis. S. v. nec psonalitē posset trahi ad iudiciū cā ferendi testimoniu: aut alia qlibet cā que in iure nō exprimit p̄ eius volūtatē. z si est reli giōsa nō pōt etiā si vult trahi ad iudiciū ex quavis cā psonalitē. c. mulieres. de iudi. li. vj. Itē nec viri habitu vti sub pena anathematis. xxx. di. si. q. mu lier. Itē nec accusare nisi in certis casibz. de quibz xv. q. iij. S. j. in tex. z in glo. Itē nō pōt se obligare: seu p̄na s̄bam pro debito viri nisi creditū sit con uersum in suā vtilitatē. vt in autē. vt nul. iudi. S. z illud vō. Itē nō debet incarcerari: vel detru di. p aliq debito. vt ibidē.

Fenus est vsura. sed differt in hoc ab vsura. quia vsura est lucrum de capitali acceptū. fenus vō est lucrū de vsura. Vnde gregasimus. Est vsura

suos cū quis tradit mibi nūmos. Spe lacri fen? duplex vsura vocat. Quod quidē fenus improbiū exercentes sunt infames. l. improbiū. L. ex. qui. ca. infra. iro. De quo dic vt infra Vsura. quia cōiter vnū p altero accipit. vt. in. d. l. improbiū.

Ferie dicunt quia pstant vacationē ab his que fiunt in foro iudici ali. z operibz seruilibz: quaz alique sūt ob reuerentiā dei introducte. vt. l. c. cō questus de ferijs. z. L. eo. ti. l. dies festos. Alie sūt ob reuerentiā pncipis vel ciuitatis vt dies natui tatis sue: vel dies pncipij de imperio. L. eo. ti. l. omnes. Alie sunt ad requiē laboris vt ips̄ messū z vindemiariū. de quibz in dicto capitulo cōq̄stus z. ff. eo. ti. l. j.

Orz partes possunt renūciare dictis ferijs: R. q primis z secundis nō. tercijs sic. vt in. d. c. con questus. z. xv. q. iij. in summa.

Orz nullo modo possit quis cōpelli ad iudiciū z i p̄fatis ferijs: R. q nō. nisi in casibz de qbz. ff. eo. l. j. z de quo in. c. vltimo. de iudi. z nisi necessitas vi geat. puta quia res erat peritura. vt exempla ha bes. in. l. j. ij. z. iij. ff. eo. z. l. j. ff. de dam. infec. Aut pietas puta causa debiliū vel miserabiliū per sonarum dicto capitulo conquestus. quia in ope ribus misericordie non est habenda distinctio die rum. ar. septuagesima sexta distinctione vtinam. de cōfeca. distinctio. v. nunq. z summa ratio est que pro religione facit. ff. de reli. et fump. si. l. sunt per sone.

Festū seu ferie solēnes: que in honorem dei sunt introduce. z in quibz abstinendū est ab operibus seruilibus que sunt: R. sunt infrascripta posita in c. conquestus de ferijs. scz Natiuitas domini. S. Stephani. S. Iohannis euangeliste. Sanctoz Inno centium. S. Siluestri. Circūcisio domini. Epiphania domini. Septē dies dominice passio nis. Resurrectio domini cū septē diebus sequen tibus. Penthecostes cū duobz sequentibus. Na tuitas beati Iohannis baptiste. Sanctoz duode cim apostolorz. S. Laurentij. Purificatio. Mane virginis. Annunciatio eius. Assumptio eiusdem et Natiuitas ipsius. Dedicatio sancti michaelis archangeli. festū omnū sanctoz. Dies dominica. Omnes alij dies quos episcopi in suis diocelibz cum clero et populo duxerint celebrandos. In. c. p̄nunciandum de conse. dist. iij. vbi p̄fate solenni tates ponunt: addunt etiam tres dies rogationū Dedicatio cuiuscunqz oratorij. festū sancti Mar tini pontificis z confessoris. In. c. crucis. d. nostri de conse. distinc. iij. ponitur. festum inuentionis sancte crucis. In. de. si. domini. de reli. et ve. sanc. ponitur festum corporis chusti. Adde fm Jo. an. quem sequitur. d. Anto. et etiam Pa. in dicto ca pitulo conquestus. cū non reprobet festa quatuor doctorz ecclesie. Sed in istis et omnibz alijs predi ctis standū est consuetudini fm. Hosti. et Pa. in dicto. c. conquest. Similiter de festo sancti Bar tholomei quo ad diem in quo fiat. c. consilium. de obser. ic. Vnde hodie dies passionis et septima na resurrectionis et dedicationis oratorij et quē

tuor doctor et euangelistarū non seruant. Sed li-
mita vt videlicet intelligam? q̄ p̄suetudo deroget
p̄fatis festiuitatib; dūmodo nō sit dūicus dies.
vel eo maior: sicut est festū natiuitatis dñi: resurre-
ctionis: ascensionis: penthecostes et epiphanię. vt
in. c. licet. de ferijs. dicit in glo. quā sequunt̄ doct.
vbi addit Jo. an. assumptionē v̄ginis gloriose. ar.
c. si. de sen. ex. li. vj. quia nō credo valere cōsuetudi-
nem in contrariū. cui; videant̄ quasi iuris diuini.
vt patet in. d. c. licet.

4 **Q**uā cōsuetudo possit alias a p̄fatis festiuita-
tes introducere: atq; de p̄cepto teneant̄ ad illa;
R. q̄ sic. sicut p̄t̄ facere alia legem et q̄n̄ sit vide s.
Consuetudo. S. ij.

5 **Q**uā episcopus cū clero solum possit indicere
festum: R. q̄ nō. sed oportet q̄ faciat cū populo.
vt supra patet.

6 **F**estū immaculate cōceptionis gloriose v̄ginis
matis dei Marie. licet ecclesia romana antiquis
nō celebrauerit. vt patet p̄ Tho. in. iij. pte. q. xxvij.
et p̄ S. Bo. in. iij. dist. iij. et p̄ glo. de pse. di. iij. in. c.
p̄nunciandū. quia eius puritas nodū erat reuela-
ta. n̄ hodie de ipsa cōceptione facit solēne officiū
et festū cū largitione indulgētiarū q̄ in festo corpo-
ris xpi sunt date illis qui interfunt̄ diuinis et hoc
p̄pter multa miracula p̄ que manifestus est q̄ sine
peccato originali fuit cōcepta. Et ideo hodie ad eui-
tanda scandala p̄cipitur sub pena excommunicationis
late sentēte a qua nō possint absolui nisi a ro-
mano pontifice: p̄ter q̄ in mortis articulo omnib;
cuiuscunq; status gradus ordinis et conditionis
fuerint: ne de cetero ausu temerario p̄sumāt in ser-
monibus ad populū: seu als quōlibet affirmare
q̄ tenētes virginē esse p̄seruatā a peccato origina-
li in sua cōceptione polluat̄ labe heresis vel morta-
lis peccati vel festū eiusdē cōceptionis celebrātes:
neq; tenere libros vel legere aut habere pro veris
hoc p̄nētes. Similq; pena etiā ligant̄ q̄ ausu fue-
rint asserere q̄ contrariā opinionē tenētes. s. q̄ sit
cōcepta in peccato originali incurrat̄ heresim vel
mortale peccatū. hec habet̄ in extraua. Sixti. q̄rti
que incipit graue nimis.

7 **Q**uid de istis festis. S. Anthonij. S. Nicolai.
S. Katherine. et h̄mōi que ex cōsuetudine celebra-
tur. Ignorat̄ tñ an ex tali cōsuetudine sint intro-
ducta q̄ habeant̄ vim legis p̄ceptiue: R. q̄ nō cre-
do peccare mortalit̄ nō seruātes: nisi esset scandalū
Rō quia nō sunt introducta vt de p̄cepto: sed ex
deuotione. Vbi autē esset scandalū: sic ibi est con-
suetudo obligatoria. ex quo tādiū ē q̄ est p̄scripta:
et reputat̄ obligatoria.

8 **Q**uando incipit dies festus: vide supra dies. in
p̄ncip.

9 **A** quib; est abstinendū dieb; festiuis p̄dictis:
R. q̄ ab omni opere seruili: nō solū peccati s̄ etiā
mechanicis vt agricultura. vt dicit̄ in. c. licet de fe-
rijs. Pro cui; intelligentia est notandū fm̄ Ri. in
iij. dist. xxxvij. ar. iij. q. iij. q̄ opus seruile dicit̄ tri-
pliciter. Aliquū materialiter solū s̄ formalit̄ liberū.
v̄verbi gr̄a. scribere nō p̄pter t̄pale lucrū: s̄ ad edi-
ficationē animarū p̄pter diuinū cultum et h̄mōi. et

istud nō p̄hibet̄ immo cōcedit̄. vt patet in. d. c. con-
questus. vbi causa pietatis q̄ als p̄hibent̄ p̄mittū-
tur. facit. l. diuus. ff. de ferijs. vbi ea que faciūt ad
disciplinā militarē possunt peragi dieb; feriatis.
Secūdo dicit̄ opus seruile formalit̄ solū materialiter
autē liberū est. vt puta cum aduocatus cogitat de
bis que die crastina debet p̄ponere p̄pter lucrū tē-
porale. rusticus de aratione terre et ordinatōne bo-
um. et licet ab isto abstinere debeamus in diebus
festiuis non tamē astringimur de p̄cepto. Vnde
nō peccat mortaliter talia faciens nisi p̄ hoc opus
excludat̄ illa vacatio quam debet cultui diuino ex
necessitate quā explicabo i se. q. que sit. Tercio di-
citur opus seruile materialiter et formaliter seu fi-
naliter. et hoc ē omne op̄ corporale ordinatū: sicut
ad p̄prium et p̄ximū finem ad bonū corporis tem-
porale seu ad lucrū. et istud est illud qd̄ prohibet̄
de p̄cepto dieb; festiuis. Vnde semp̄ peccat mor-
taliter ipsum faciens nisi excusetur p̄pter istōiū q̄-
tuor. vñ fin. s. de may. in tractatu de. r. p̄ceptis.
Primū operis modicitas seu paucitas: que nō im-
pediit spiritus libertatē. Secūdū necessitas ope-
ris que non possit perueniri cōmode nec differri.
vt decoctio ciborū p̄ illo die: vel necessitas coactio-
nis quā faciūt dñi. aliter eorū bona p̄scriberent.
facit. c. licet. de ferijs. Tercium cordis pietas. vt in
c. conquestus. de se. vt supra dictū est. Quartū pu-
blica vtilitas. vt pote p̄ pace et concordia p̄ ponte
et huiusmodi que etiā sunt pia. qd̄libet etiā istorū
excusat q̄ nō sit mortale: saltē laborare in dieb; fe-
stiuis. Et quib; patet quid tenendū sit de multis
questionibus: que reducunt̄ ad infrascriptas que-
stiones. xxij.

10 **P**rima de mulierib; que aliqua puncta ponūt
vel scopant domū vel de illo qui vendit vnam so-
lum rem vel qui putat ramū: facit coquinā. inie-
rat modicum et huiusmodi q̄ non peccat mortali-
ter propter modicitatem operis. Ratio quia fin
S. Bo. in. iij. dist. xxxvij. super literam. et com-
muniter theo. ratio prohibitionis operum est. vt
vacemus deo. et quia ista modica non impediunt
vacationem p̄dictam: licet aliquantulum minuant.
ideo non est peccatū mortale talia facere nisi quis
talibus p̄ notabile tempus occuparet vel vsq; ad
vltimā defatigationē. quod quidem arbitrio boni
viri relinquendū est vt attendat si ratio legis eua-
cuatur vel non. sed solū minuatur. faciunt ad hec
que nota. in capitulo intelligentia. de verborū sig-
nificatione.

11 **S**ecūda de carnificib; qui p̄ notabile tēpus occu-
pantur: quia si faciūt p̄pter necessitatem quam nec
p̄uenire p̄t̄. puta q̄ estas est vel sunt plura festa.
excusant̄. als non.

12 **T**ercia de tabernarijs q̄ si faciūt p̄pter necessita-
tem excusant̄. Secus si ad ebrietatē ad ludū et hu-
iusmodi. Et ideo dic de hospitibus.

13 **Q**uarta de his qui panem: herbas: fructus et
huiusmodi vendunt: quia si faciunt p̄ necessitate
diei festi excusant̄. als nō sicut qui vendunt mul-
ta que sunt solum ad gulositatem: nisi esset mo-
dicitas distractionis: sicut est in his que vendunt

- candelas et canistris inuucharata et hmoi. in qbus non oportet facere p̄cia. h̄ q̄libet scit q̄ tñi habet sol uere. et sic soluit. et accipit. p̄ quo soluit sine alio stre pitu: quia in modico distrabitur.
- 14 **Q**uinta de medicis minutouby: aromatarijs et hmoi. de quo dic q̄ licet: quia medicinalia sunt necessaria.
- 15 **S**exta de cursoribz et mulionibz q̄ sine necessitate magna differre non p̄nt: et alijs viatoribz et cōductouby rerū. et dic q̄ excusant. Itineratio tñi non sic stricte p̄hibet quia p̄t q̄s etiā itinerādo intēdere deo. Et ideo nisi sitrosq; ad vltimam fatigationem non credo sit p̄hibita. vel cū omissione diuinorū.
- 16 **S**eptima de ferratoribz equorū. dic q̄ excusant. q̄ sicut illi necesse habēt ambulare. sic istis licet p̄cipaliter p̄pter necessitatē eorū quibz seruiūt q̄uis lucrū habeant.
- 17 **O**ctaua de facientibz vitros. similē de tinctori bus et coctouby laterū qui dicunt fornarij et huiusmodi: qui sine magno dāno desistere non p̄nt. dic q̄ licet.
- 18 **M**ona de molendinis siue cū iumentis siue ad aquā vel ad ventū. Dic q̄ si faciunt p̄pter necessitatem illoz quibz inseruiunt excusant: q̄uis enim posset dici q̄ molendina ad aquā et ventū non sint p̄hibita laborare eoz ex modico ope hois exerceri possint non vident euacuare rōnē huius p̄cepti. Melius tamen est abstinere et securius nisi necessitas requirat.
- 19 **D**ecima de rusticis qui cōpellunt a dñis laborare. Dic q̄ si iusto metu faciūt est necessitas q̄ excusat. als non. Idē dic de famulis filijs. vxore et huiusmodi.
- 20 **U**ndecima de cōducētibz laboratores in festis et q̄ erigunt debita a suis debitoribz. Dic q̄ si alijs diebz non inueniunt excusant dūmodo diuina non dimittant.
- 21 **D**uodecima de euntibz ad mercata vel nundinas. Dic q̄ si auditis diuinis p̄pter necessitatē faciunt. puta q̄ non alio loco vel tpe talia possent videri vel emere p̄ bono cōtatis. aut vt ex lucro p̄uideant sibi et sue familie. vel vt dent pauperibus fm̄ p̄. de pa. in. iij. Ex quo plati sciunt et tolerāt excusant a mortali: nisi forte a platis locorū essent interdicta. Intellego verū in festis minoribz dominica. quia talis tolerantia platorū videt derogare illi festo. Secus in maioribz. q̄ non credo liceat. nisi p̄ necessitate vel pietate solū: q̄uis plati non interdicant. q̄ tunc locū habet illud. Multa p̄ patientiam tolerant rē. f. de may. in tractatu. i. p̄ceptoz tenet q̄ solum est peccatū mortale. P̄mo si dimittit nullam. Secundo si episcopus precipit ne fiant. Adde et terciū quando solū sit ex lucrī cupiditate c. j. de ferijs.
- 22 **T**erciadecima de bellatoribz. Dic q̄ p̄pter necessitatem licet.
- 23 **Q**uartadecima de habentibz segetes vlt̄ fenum in agro p̄pter inundantiā aquarū et hmoi. dic q̄ licet colligere.
- 24 **Q**uintadecima de habente domū que ruinam minat. dic q̄ p̄pter necessitatē reparare licet.
- S**extadecima de doctore q̄ vt expedit illū qui de longe venit facit consiliū. dic q̄ licet.
- D**ecimaseptima de venatoribz: R. q̄ non licet. q̄ si non licet in q̄dragesima et diebz ieiuniorū fm̄ glo. lxxvj. di. in. c. q̄ venatoribz q̄tonimus in die festo. Ad credo tñi peccet mortalit̄ q̄ diebz festiuis ip̄sis intēdunt nisi id faciant causa lucrī p̄cipaliter vel dimissis diuinis.
- D**ecima octaua de citharistis et alijs sonatoribz: R. si ad laudē dei et sanctorū pulsant vel p̄pter recreationē alicorū et hmoi pia vlt̄ necessaria excusantur. si p̄cipaliter p̄pter hoc faciūt. licet secundario p̄pter lucrū. secus si p̄pter cām non piā vel necessariam. vel p̄pter lucrū p̄cipaliter. q̄ non excusantur. nisi sicut alij ex q̄nto: p̄dictis.
- D**ecimanona de laborantibz agros pauperum vel refectoriū domos eorū vel laborantibus circa edificationē ecclesiarū aut monasteriorū et hmoi. Dic q̄ licet si fiat p̄pter pietatē et deū non p̄pter carnalem amorē vel spe remuneratōis future. q̄ opa pietatis et misericordie non debent cessare diebz festiuis. d. c. conquestus.
- D**igesima de studentibz. Dic q̄ si studiū sit p̄cipaliter ad illuminationē p̄prij intellectus et aliorū licet p̄pter veniat lucrū non erit p̄ctū. vt tenet p̄a. in. c. j. de se. ar. c. cū ex eo. de elec. li. vj. q̄ studiū tale est p̄pter publicā vtilitatem. maxime in theologia et iure canonico. Studere autem p̄cipaliter p̄pter lucrū non licet.
- D**igesimaprima de scholaribus legentibus in diebz festiuis potius vt doceantur q̄ doceant: si suesfaciant se. Dic q̄ licet fm̄ p̄a. vbi s. dummodo p̄cipaliter non faciant p̄pter lucrū. h̄ si in p̄quentiā non nocet. ar. l. j. ff. de aucto. tu. et in. l. rogasti. §. j. ff. si cer. pe. et in. c. quid p̄derit. l. j. dis.
- D**igesima secunda de scriptoribz: R. q̄ scholaribus lectiones seu recollectas notare scribere: vel sermones: aut legendo libros corrigere non est illicitum. dummodo non nimis intendant huiusmodi sicut qui de quinterno ad quinternū scribunt. vel non faciant cā lucrī habendi. et de pictoribz q̄ diebz festiuis vt addiscant stant in ecclesijs ad designandū. Scribere tamē sp̄ualia et p̄pter spiritualem causam non est illicitum: etiā in quantitate. d. c. conquestus.
- D**igesimatercia de laborantibz circa pontes reficiendos. viam aptandam. portus reparandos. Dic q̄ licet. dūmodo non p̄pter lucrū p̄cipaliter quia publica vtilitas sub nomine pietatis comprehenditur.
- D**igesima quarta de facientibus ferta et alias vanitates. dic q̄ non licet eo q̄ nulla publica vtilitas inest.
- S**ed si queras p̄ quanta necessitate p̄dicta liceant. Rñ. q̄ licet q̄dā in. c. licet de se. dixerint licere p̄ necessitate vite sustendande solū. tamē hoc non credo verū cum p̄fatum. c. licet. quod loquitur de allecibus que non sunt necessaria ad vitam. quia sine ipsis vivere possumus sit contra eos. et p̄p̄us in. Math. xij. c. Cuius vestrum bo s̄ vel asinus cadat in foueam non extrahet illū. rē. p̄pterea dicitur illi

fm Tbo. scda sede qd nō solum p necessitate pu-
sionis que pūct ad cōseruandū psonā suam vel
alioz et rerū: h cū ad qd cūqz damni vitanduz
et sanis cōfirmat hoc dictum p. l. ij. et ij. ff. de fe-
rijs. 7 medijs. xv. q. iij. in summa. 7 qd no. i. d. c.
conquestus. Itē cūā necessitas excusat qua labo-
ratur p acquirendo aliquo vult. qd alio tpe nullo
modo haberi posset. sicut patet in. d. c. licet. vbi pi-
scari allecia concedit. quia alio tēpore non possent
haberi. Et idē de quocūqz simili. Ratio est quia
nō est tam arcta observatio dominice: quo ad opa
sicut fuit sabbati. Et licet ille qui laborat habeat lu-
crum: tamē si principaliter seruit ppter necessitatē
illoz p quibz laborat excusat. sicut si illi laboraret
excusarentur.

35 Nota tamen qd ad hoc vt necessitas vt pietas
excuset p̄fatos oēs oportet qd nō dimittant diu-
ina illa quibz necessario est insistendum diebz festi-
uis nisi forte esset tanta necessitas qd arbitrio boni
viri excusarent. Itē scdo quando inest necessitas
pro acquirendo aliquo vult requirit dispensatio: si
potest haberi cōmode 7 ab ep̄o si potest. vel a pio
prio sacerdote si ep̄m cōmode adire nō p̄t. Item
tercio qd si puenit aliqd lucrū ex cōsequentiā. licet
pncipaliter fiat ppter necessitatē alioz qd faciat ali-
quas demōstras in recōpensationē. hoc no. in. d.
c. licet. quia nō credā istud scdm eē necessariū. secu-
rū tamē est

36 Vtrū opus mortalis peccati sit p̄ istud p̄ceptū.
Sabbata sanctifices: Rñ. fm Tico. de lira super
Exo. xx. qd sic. cū sit opus totalit̄ seruile. vnde erit
duo peccata mortalia. s. quia fornicatus est 7 quia
opus seruile fecit in festo. Et hoc verū fm Ale. in
ij. qe. summe tractatu d̄ isto p̄cepto rōe reatus. h
rōne actus nō erit nisi vnū solū 7 sic erit circūstan-
tia cadens sub sp̄ali prohibitione. 7 ido necessario
cōstenda. Peccatū autē veniale nō rumpit festum
fm. S. Tbo. vbi s. ar. iij.

37 Vt citatio facta ad diem feriatū teneat: Rñ.
glo. in. c. vltimo. xv. q. iij. qd si citat vt r̄ideat die
feriato est nulla ipso iure. ff. de ferijs. l. j. 7 sic cum
liqueat qd est nulla nō tenet cōparere. secus si esset
dubū an teneat citatio vel ne. qd debet ire ad alle-
gandū p̄uilegiū ferie. iij. q. ij. si ep̄s. 7 ibi glo. Si
autē citet nō ad respondendū. h vt cōpareat die fe-
riato bene tenet citatio. vt. ff. de adul. l. miles. §. se-
raginta.

38 Vtrū causa agitata in die feriato teneat: Rñ. qd
nō. etiā si de p̄sensu partū p̄cesserit. intelligo de fe-
rijs ob reuerentiā dei statuti. p̄pterea oīs p̄cessus
iudicialis bz cessare de p̄cepto. vt in. c. j. de se. nisi
necessitas vel pietas aliud req̄rat. vt no. xv. q. iij.
in summa. 7 in. d. c. conquestus.

39 Vtrū actus qd p̄tinent ad voluntariā inr̄ditio-
nem. vt emancipare: contractus inire: iusticiā fa-
cerescribere: instrumenta conficere 7 h̄mōi vale-
ant in diebz p̄dicis: Rñ. pa. in. d. c. conquestus
qd sic. vt videtur expressum in. l. actus. l. de ferijs
licet peccent mortaliter facientes: nisi excusentur
ppter aliquod de quatuor. de quibz supra dictum
est. §. ij.

Quibus est insistendū in p̄fatis festiuitatibus: 40
Rñ. dicit ter. in. c. ieiunia. de cōse. di. iij. Die autē do-
minica nihil aliud agendū est nisi deo vacandum
nulla opatio in die illa sancta agatur nisi tñ h̄m-
nis et psalmus 7 canticis sp̄ialibus dies illa trāsi-
gatur. hoc ibi. Et licet talis sit insistendū. tñ non
de p̄cepto nisi. v.

41 Quis vt cōterat vel saltē atterat de p̄cto mor-
tali cōmissio: in quo iterū est. 7 hoc p̄bat. quia de p̄-
cepto tenemur vacare deqz in aliqua hora diei festi-
fm oēs. h hoc facere nō potest: qui est in mortali:
nisi de eo cōterat vel atterat. p̄pterea dicit Leci.
xxij. Sabbatum requietionis est affligensqz ani-
mas vestras. 7 it̄ crū. Anima que nō fuerit afflicta
die hac peribit. 7 qd hoc sit de p̄cepto in eo qd se esse
in peccato mortali recognoscat habeo p̄ indubita-
to p ea que dixi supra. Contritio. §. v. Sed de eo
qui non aduertit nec recogitat est magis dubium
sed credo potius eum teneri saltē generaliter in
aliqua hora dolere et esse male contentū de pecca-
tis omnibz saltē in genere. aliter nō video quōd ex-
cusetur a mortali p̄pterea in nulla p̄mittit cōfessio
vt sit admonitio. Ad hoc faciūt qd dicit. §. Obligatio.
§. viij.

42 Scdm vt audiat missam integrā. de cōse. di. j.
oēs fideles. 7 c. missas. Dicit tñ Rñ. in quolibet. j.
q. xij. qd si ex vero cōtemptu omittat vel interpreta-
tū est mortale et vocat contemptum interpreta-
tū qd sine aliqua legitima causa ad nō audiendū
missas in festis assuefacit. Voco ego legitima cām
corporalē infirmitatē. h̄c p̄teros tenellos vel in-
firmos cōsuetudinē patrie qd bz vt mortuo aliquo
nō egrediant p̄ tēpus: similiter ne puelle nobiles
ducant ad missam dūmō nō ducant ad correas et
spectacula als non excusant. Castellani 7 siles vel
timor inimicōz vel aliqd aliud qd fm rectū iudi-
cium legitima excusatio debeat appellari. Si autē
omittit ex aliqua passione animi vt pigritia vt nō
cā rōnabili: si tñ ad hoc nō est assuetus est veniale
peccatū. Si vō ex legitima cā erit nullū p̄ctū. Et
qd dico de tota die de pte notabili. secus de modi-
ca. puta introita. 7 h̄mōi. qd ter. vult vt totay vsqz
ad benedictionem inclusue audiat. in. d. c. missas
Item dicit Archi. in. d. c. oēs fideles fm H̄ug. qd
istud p̄ceptū nō remouet qn causa necessitatis vel
bonestatis: seu ex causa min⁹ iusta non possit ante
fines misse qd discedere sine hac pena. Qd limita-
misi ducat in consuetudinē. Idē dic si nō audit sa-
cerdotē eā dicentē qd excusant qn cōmode audire
nō possunt. dūmodo existant ibi p̄ntialiter. Idē
dic qd excusant seculares qd nesciunt discernere int̄
missam de officio vel votuā si audiunt votuam
in die festo. h̄ nō sacerdotes publice eas dicētes. 7
etiā seculares si hoc sciunt discernere nisi audiant
illā de officio. de quo habes. j. Missa. §. xxxij. Si
autē audiat in parochia vel alibi an sufficiat. vide
infra. Missa. §. lix.

43 Tertium est vt in oratione persistat. Nam cum
oratio sit de p̄cepto. vt infra Oratio. videt qd dies
festus sit tēpus determinatū. Et hoc est indubita-
tum qd hō tenetur in aliqua hora orare. Vñ si stat

ad missam illud sufficit nisi voluntarie alijs inten-
dat. quia tunc non sufficeret cum sit vacandum deo in
aliqua hora: saltem de necessitate sine omnibus.

44 ¶ Quartum est ut audiat predicationem si est qui predicet
quod verum intelligo de illis qui nesciunt necessaria
ad salutem: et sine eam distinctionem quam supra posui
de missa. §. xliij. Alios autem non credo teneri nisi ra-
tione scandali. Et. c. sacerdote. de secreta. dist. 5. In-
telligo de eo qui egredietur ex contemptu vel cum scandalo
alioque quod tunc peccat mortaliter. et venit excoicandus.
ut ibi dicitur. alio non.

45 ¶ Sed quero quod magis est periculum in festo. an
audire missam. an predicationem cum utrumque non potest
audiri? R. q. audire predicationem. quia ratio legis
in hoc magis militat. ut patet intuitu iura. de conse-
cratione dist. 1. in. c. oēs fideles. et. c. sacerdote. et. c.
episcopus nullus: que magis ratione audiendi scripturas
sanctas et verbum dei percipiunt missam audiri quam
alia ratione. facit ad hoc. j. q. j. c. interrogo vos.

46 ¶ Utrum audiens missam dicendo suas orationes
satisfaciat? R. q. non licet non credam quod peccet morta-
liter: quia ex deuotione facit. sed melius esset omittere
nisi quam sacerdos dicit secretas. Aduerte tamen quod non
excusare a mortali illi qui diceret aliquid ad que tene-
tur. puta officium quando dicit missam et est de prece-
pto: ut audiat. ar. c. ex literis. de pba. cum ibi nota.
in ver. vices duorum: secus si missa esset de consilio
iudicanda.

47 ¶ Quantum ad quod tenent omnes sine aliquos
in diebus festis est oblatio quam quilibet tenetur fa-
cere in predictis festis. De quo dicitur ut. j. Oblatio
§. primo.

48 ¶ Sunt et alie ferie que canonice dicuntur. §. ij. iij.
et. vi. de quibus in. c. de illis. xj. q. iij. in quibus carnes
non debent comedere. sed hodie consilium est sine. Do.
et. Inno. nisi sexta feria. ut in. c. ieiunia. de conse. di.
iij. et addit dies sabbati. de quo in. c. sabbato. de
conse. dist. iij. et dist. v. in. c. quia dies. dicitur in sabbato
debet a carnibus abstinere qui princeps religionis
christiane desiderat esse nisi festum. s. natiuitatis vel in-
firmas impediatur. hoc ibi. Sed hoc est preceptum ubi
consuetudo est. ut in. c. consilium. de obser. ie. Ubi au-
tem consuetudo non est quod comedantur carnes in
sabbato. consilium est sine glo. in. d. c. quia dies. de
conse. dist. v.

49 ¶ Sed si natiuitas domini veniat in sexta feria vel sab-
bato nunquid carnibus vni possumus? R. q. sic: nisi quis
se voto vel regulari obseruatione astrinxerit ad non
comedendum. ut in. c. si. de obseruan. ieiun.

Fendum

est beneficium quod ex beni-
uolentia conceditur ita quod
proprietas rei immobilis beneficiarie pe-
nos dante remaneat. Usufructus autem
illius rei ita ad recipientem transeat ut ad eum here-
desque suos masculos et feminas si de hoc nomina-
tum est dicitur in perpetuum pertineat ad hoc ut ille
sive sui heredes fideliter domino seruiant: siue illud
seruitium sit nominatum expressum quale debeat esse
siue non. ter. est. in. c. j. §. si. sub Rubrica in q. cau.
feu. amit. in li. de consue. feu. Unde nota. quod si feu-
dum datur ut ex eo presertim seruitium reale non est

proprie feudum sed contractus innominatus sine §. 1.
in autem. ingressi. L. de sa. san. eccle. et exemplificat
Bal. in prelo li. in rubrica. de pace constan. in v.
libelloz. ubi dicitur quod in quibusdam partibus lombar-
die per feudis ecclesie soluitur par caponum vel spatu-
la porci et hinc. sine cum equiparat emphiteosi. Si
militer si esset emptum non habet naturam feudi sine
Bal. ubi supra de feu. dato. c. j. et in. l. q. se. L. vii.
li. Sed quando ponitur omnis personale ut ut ad
parlamentum regis vel exercitum vel caualciam et
huiusmodi. tunc proprie est feudum. et regulatur lege
feudorum.

¶ Quotuplex est feudum? R. Bal. in plogo prelo
li. sup. prin. quod multiplex. Aliud regale. Aliud non
regale. Item aliud simplex. aliud conditionatum. i.
non sub conditione datum sed sub qualificatione: ut
cum conceditur feudum habitationis. Item aliud anti-
quum seu paternum. s. quod fuit illius qui fuit communis
parens agnationis. aliud nouum. Item aliud pa-
ternum cuius natura aspiciat tamen masculos descendentes
res usque ad quartum gradum et non plus. si si additur
et antiquum extendit ultra. ut no. Bal. de suc. feu.
§. hoc quoque. in si. Aliud maternum cuius natura
aspiciat primo masculos: deinde feminas. Item aliud
habens propriam naturam feudi. aliud impropria. Item
aliud reale quod transit ad heredem. Aliud personale
quod solui ad vitam alicuius conceditur. Item aliud lignum
ubi iuratur fidelitas contra omnem hominem. Aliud non
lignum in quo prior dominus excipitur. Item aliud franchium
scilicet a seruicijs et operibus exhibendis. aliud non fran-
chium. Item aliud annale et est feudum guardie et ca-
staldi et pro mercede alicuius rei. Castaldus est is
cui res domini gubernanda mandatur. ut in. l. iudem.
L. de sa. san. ec. aliud non annale. Item aliud nobile
quod nobilitat possessorem. aliud burgense. s. quod non no-
bilitat. Item aliud ecclesiasticum. et hoc triplex. Pri-
mum quod datur ecclesie. Secundum quod recipitur ab eadem.
Tertium quod datur vel recipitur a clerico. aliud sacra-
mentale. Et quoniam quis inuestitur de ducatu. dicitur dux.
de comitatu comes. de marchionatu marchio.
Qui autem est a principe inuestitus vel a potestate
de aliqua plebe dicitur capitaneus. Qui autem a capi-
taneis antiquo iure dicitur valuasor. Qui autem a ma-
ionibus valuasoribus sunt inuestiti dicuntur valuasori-
ni. s. minores valuasores. hoc dicit Bal. in. c. quis
dicatur dux marchio. in prin. in libro de consue.
feu.

¶ Quis potest feudum dare? R. Bal. de his qui feu-
da. pos. §. abbas. quod quilibet tam masculus quam fe-
mina: tam nobilis quam rusticus. dummodo habeat le-
gitimam suorum bonorum administrationem. ut in. ca. j.
§. noni. per quos si. inue. Hostien. tenet quod etiam
potest minor. xiiij. annorum si feudum sit vetus. si
vero sit nouum oportet quod sit pubes et iurauerit non
contrauenire.

¶ Utrum plures possint rem ecclesie infeudare sine
alia solemnitate vel licentia? R. q. sic antiquum;
quis sit reuersum ad ecclesiam cuius non obstante in-
ramento quod faciunt plures de non alienando. cum modifi-
catio tamen de qua §. s. Emphiteosis. §. xxi. De nouo autem
non potest. ut in. c. si. de feu.

4 **Quis pot inuestiri?** R. fm Mo. q. qlibet etiaz
 fuus dñmō sciēte dño faciat. Et tam p se q p pro
 curatorē pot qlibet inuestiri.

5 **Quot modis acqrit feudū?** R. Mo. q. qtuor
 modis. Primo p inuestiturā dādo sibi possessionē
 corpālē. Secōdo p aliqd equalens inuestiture. sicut
 cū dñs dicit. vade in possessionē talis fundi t tene
 p feudo. Tercio p p̄scriptionē. vt si. xxx. annis te
 nuit feudū t dño seruauit. h. inuestitus non fuerit
 Quarto p successionem.

6 **Quis succedit in feudo?** R. Bal. de his q feū.
 da. pos. §. 7. q. q. hic reperit tale caplm. fidei abf.
 q; liberis ex se descendētibz t in feudū succedē
 tibus si quidē feudū fuit cōis pentis fres defuncti
 cū filijs p̄mortuoz fratru in stirpē succedāt bis ve
 ro nō extantibus ad agnatos primiores id volu
 mus p̄tinere. t si quidez in pari gradu sunt pariter
 admittunt. si vero ex vno ē vnus t ex alio plures
 non in stirpem h in capita succedere debere ordia
 mus. hec ibi.

7 **Utrū femina succedat?** R. Bal. in. d. §. 7. q. di
 cit glo. hic q nō. nisi in tribus casibus. P̄mo qñ no
 miata ē inuestitura. Secōdo qñ feudū redemit a dño
 Tercio qñ dñs ei dedit p̄pter fuitū p̄ris. in qbus
 casibus ab aliquo ex parentibus nō est inquietan
 da. vt in. c. si quis sine filio maf. quē ad feu. ad si. p.
 Adde qñ si feudū sit datū ad nullū seruitiū. q; n̄
 extantibus masculis succedat femina fm Bal. in
 d. §. 7. q. Quintū qñ feudū erat q̄sitū iure emptio
 nis fm Odo. in sum. sua. potius ex natura con
 tractus q; feudi.

8 **Utrū cōcesso feudo ticio p se t descendētibz
 filijs masculis t feminis filiabus filia sil cū mascu
 lo sup̄stite admittat?** R. Bal. in R̄ica ep̄m vel ab.
 aut abba. feu. da. nō poss. §. cū etiā q non. h. mascu
 lus solum. q; natura feudi ē vt p̄ferat masculus
 Et si postea filius decedit sine filio non admittētur
 femina soro: p̄mortui fratris q; semel exclusā fuit p
 masculū. t ideo reuertit ad dñm. quod verū est in
 feudo simplici t reco. secus in feudo cōcesso ad cer
 tū fuitū qd femina posset explicare p se vel p aliū.
 q; tūc admittet cū masculo sil. ff. de vsuf. accre. l.
 si quis n̄cio. t. l. si mulieri. fm Jaco. de bel. qui di
 cit q; fuit in facto i regno apulie. Ex quo isert Bal.
 q; statum excludens feminam extante masculo
 semel exclusam non amplius succedere nisi vt fra
 tri bz succederet nō vt p̄ri mortuo sine masculo.

9 **Utrū clericus succedat i feudo.** Rñ. vt colligo
 ex diuersitate opi. p cōcordia q; aut feudū erat sibi
 aptū. t tunc si p̄moueat ad sacros ordines sic re
 nunciare videt. q; transit ad statum cōpatibilem.
 fact. c. de multa. de p̄ben. t de. gra. d. rescrip. nec po
 terit isto casu seruire p substitutū. nisi esset feudum
 ex quo p̄staret solum fuitum reale qd non ē p̄prie
 feudū vel feudū ex quo p̄staret fuitum qd nō re
 pugnat eius ordini. q; tunc succedat eo q; p clerica
 tū non p̄dunt iura successionis. xij. q. iij. c. j. cum si.
 Si vero p̄mouet solum ad minores ordines suc
 cedet q; pot seruire p substitutū vt vult glo. in. c. j.
 §. bñ. fe. Aut feudū n̄ erat sibi aptū. puta q; erant
 tres fr̄es. t primogenitus possidebat feudū. t ipse

erat vltimus q effectus ē cardinalis. Postea mor
 tur sunt alij fratres sine herede. t tunc succedit. q;
 non pot dicit q; habuerit animū renūciandi. nec
 etiā facultatē. t tūc de eq̄tate iuris admittet q; pos
 sit seruire p substitutū h. secus de iuris rigore nisi ta
 le esset seruitiū qd de sui natura posset p quēlibz ex
 plicari. q; tunc etiā de iuris rigore succedit. ar. l. cō
 tinuus. §. si ab eo. ff. de ver. ob. Et hec est determi
 natio Bal. in. l. quisquis. l. de epis. t deri.

Quid si efficit religiosus q; succedat. Rñ. Odo 10
 fre. t Odo. in auten. igressi. l. de sa. san. ec. q; tran
 sit ad monasteriū eomō quo erat penes ingressuz
 l. si quis. l. de episc. t cle. Inno. in. c. in presentia
 de pba. limitat verū si seruitiū ad qd tenet p̄ p̄sta
 ri ab ecclesia. alias ad dñm reuertet. l. de ca. tol. l.
 vnica. §. ne aut. Albi in. d. auten. tenet q; fm ius
 cōsuetudinis feudoz reuertit ad dñm indistincte.
 vt est casus. si de feu. contro. sue. c. qui clericus. t de
 va. ni. qui bene. ar. d. c. j.

Sed quid si pater obtinuit p se t suis heredibz 11
 et successoribus quibusq; trāsbibit ne ad extrane
 um vel legatariū vel clericū. Rñ. Bal. in. l. j. ff. de
 re. di. t sequit Ludo. de roma in. l. id ip̄s. §. j. ff. de
 vsuca. q; sic. sed ipse Bal. in. c. j. §. donare. ti. q̄ter
 olim feu. pos. ali. corrigat se t dicit q; dictio quibus
 cunq; intelligit de succedentibus a b intestato. ar. l.
 si qñ. l. de inoff. testa. Vnde dicit q; non veniet ex
 traneus. Ratio. q; res non debet regulari fm na
 turam contractus. h. cōtractus ipse fm naturā rei
 deduce in eo. vt l. stipulatio ista. §. si quis. ff. de. v
 bo. ob. vbi licet stipulatio sit trāsmiffibilis in here
 dē de sui natura. vt in. l. veteris. l. de contrahen
 ti. tñ nō trāsmittit qñ res in ea deducta nō ē trāns
 missibilis. vt ē videre in feudo nec legatarius etiā
 veniet nec clericus. Et sic dictio quibuscunq; re
 stringit. p no. in. l. j. l. de sa. san. ec. t p Jaco. d. are.
 in. l. j. §. Item nunciatio. ff. de no. ope. nunc. Limi
 ta tñ de clerico fm q; dixi s. in. q. ix.

Sed nunquid succedat frater vel filius fratris 12
 quando quis fuit de nouo beneficio inuestitus si
 decedit sine liberis. Rñ. q; nō. sed ad dominum re
 uertetur. vt in titu. de natura. suc. feu. Et quod di
 ctum est supra q; deficientibus filijs veniunt agna
 ti intelligitur de feudo acquisito ab antiquo id est
 ab eo qui fuit communis parens totius cognatio
 nis.

Utrum vasallus possit vni ex filijs p̄legare to 13
 tum ius feudi. Rñ. Bal. in ti. de phi. fen. alie. q;
 non vllō modo nisi de voluntate t consensu filio
 rum. quia lex feudozum dicit q; ad omnes equa
 liter perueniat. vt in ti. qui feu. da. pos. §. sed cum
 hoc. Limita nisi sit ducatus vel marchionatus. et
 huiusmodi qui debentur primogenito solum. Ja
 tamen lotharius tenet. q; illud. c. j. de suc. feud. vbi
 dicitur q; vltima voluntas vasalli mbil valet in
 feudis limitatur ad eam dispositionem que est vlti
 ma voluntas. secus in stipulatione. quia in coherē
 tibz persone pater potest stipulari vni coheredū
 vt. ff. de pact. la. ius. t sic posset assignare in totum
 argu. l. filio. §. fina. ff. de ritu nuptiaz. cum multis
 alijs.

Feudum

- 14 **Utrum feudum possit dari in dotē.** R. glo. in. c. si. de feu. q. sic ad tps vite feudatarij & si plus.
- 15 **Utrum vasallus valeat gravare filium heredem vt de vno quod eductur de vinea feudali det omni anno p aia sua?** R. Bal. in ti. de suc. feu. c. j. q. sic. q. testatur de fructibus non de feudo qui fructus sunt res pprie heredis. vnde non dicit alienatio feudi qm alienant fructus sepate. ff. de do. l. i. edibus. S. et rebus.
- 16 **Ad quid obligatur vasallus dno?** R. q. ad. vij. que no. de vsu. feu. in. c. j. de for. si. & xij. q. v. d. for. ma. & de iureiurando. ego. Primum ne sit ei in aliquod damnum corporis sui & q. impediatur p posse. Scdm ne damnum in tpalibus faciat vel vilitatem impediatur. Terciu ne reddat ei difficile vel impossibile quod facere cum velle videt. Quartum ne revelet eius secreta p que vel minus tutus. vel noceri ei possit. Quintum ne sit contra eius iusticiam vel honestatem. s. maculando vxorem vel filiam eius vel famam dicto. facto vel consensu. Sextum vt fideliter ei pbeat consilium auxilium & favorem. Adde septimum q. tenet iurare fidelitatem nisi ex pacto sit remissum. Formam autem iuramenti ponit H. d. si. sic. Ego. A. iuro sup sancta dei euangelia q. ab hac hora in antea vsqz ad vltimum diem vite mee ero fidelis tibi. M. dno meo. contra quemcunqz. excepto imperatore vel rege. Intellige in ca iusta. & etiam debet excipere si habet alium dnm antiquiorem. Adde octauum q. tenet fmi q. conuenitum est vel natura feudi & regionis ipsius seu consuetudo requirit.
- 17 **Sed quid si dñs moriens reliquit plures filios vtrum iurabit omnibus?** R. q. sic si oēs equaliter succedunt. H. d. si tenet q. non. sed solum vni. sicut iurabunt omnes filij seu heredes vasalli si feudum indiuisum habet. Si vero ad vnum puenit ille solus iurabit.
- 18 **Utrum vasallus possit p aliu seruire.** R. Bal. in. c. mutus. epni vel abba. feu. da. no. pos. q. si seruitium debet fieri pncipi vel non potest fieri per sustitutum nisi de voluntate pncipis. vt. l. d. m. r. l. si quis ex corpore. Et ideo si incurritur talis infirmitas q. finitū exhibere non potest pdet feudum nisi esset a casu fortuito sine culpa pcedente. vt puta quia a latronibus cecatus. q. tunc no. pdet ne detur afflictio afflictio. ar. l. de fur. autē. nau. & l. de epi. audien. l. t. dementis.
- 19 **Quo amittit feudum?** R. q. xij. modis. Primum si vasallus efficit clericus vel religiosus. de quo dicit vt. s. in. q. ix. & facit. xij. q. viij. S. j. q. arma uo. potat. Scdm si heres vasalli steterit p annum & diem q. non petierit a dno inuestituram feudi. Intellige hic & in. sequenti si est maior. xij. annis vel puella xij. vt no. in. c. veritatis. de iureiuran. per. panor. Tercius si vasallus mortuo dno ab eius heredibus infra tempus pdictum inuestituram non petierit de quibus duobus habet in qui. cau. feu. amit. c. j. Sed pdicta legitima quando iuravit psone soluz. vt cu dicit. Iuro tibi. Secus si iurasset sibi & successoribus. vel sub nomine dignitatis. quia non tenetur amplius iurare successoribus nisi magna lon-

ginitate periret memoria. vt no. Pa. in. d. c. veritatis. Item nisi esset miles. quia habet annus & me sem. Item nisi iusta causa cum impediatur. vt habetur de probi. feud. ali. per lothariuz. c. qm inter dominū. Quartus si vasallus tribus vicibus requisitus coram paribus & hmoi fidelitatem iurare noluerit. qm dñs sit paratus facere inuestituram. Quintus si vasallus interficit pprium germanum suum vel filium germani sui vel aliud commiserit quo paricida nuncupari posset vt totam hereditatem haberet. Sextus si vasallus dimittit dñm in plio. no. mortuum vel ad mortem vulneratur. Septimus ppter multas causas ingratitudinis que enumerant qbus modis feu. amit. c. j. & ij. & d. feu. si col. non amit. c. j. & ij. puta concubuit cum vxore filia vel sorore. & hmoi. Octauus si scilicet negauerit feudum vel partem aut conditionem eius. sed si ignoranter. Nonus si infendauerit feudum alia lege q. ea qua habet ipse vt in talem vasallum qui feudum seruare non potest. Decimus si dñm accusauerit aut testimonium contra eum tulerit in causa criminali. Et quidā dicunt etiam i causa civili. Undecimus si vocatus a dno q. secum vadat in expeditione publica. puta vocatus ab imperatore vt secum vadat p corona suscipienda & huiusmodi non venerit nec alium acceptum dno miserit vel stipendia militie non dederit. Duodecimus si feudum alienauerit. Isti casus habent in sum. H. d. ti. co.

Sed querit an alienans feudum sine consensu dñi ipso facto cadat? R. Pa. in. c. vl. de feu. q. sic. & potest sine alia sententia expelli & alteri conferri. et q. si alienado dixerat saluo iure dominij fm Bal. que sit causa bene amit. c. j. quia factum sequens e contrarium. ar. c. eam te. de iureiur. & quod no. abi. Secus si dixisset. Et aliter vel alio modo non intendit. quia operatur vt domino contradicente non videatur facta alienatio. Et hoc veruz nisi aliqua captio domino posset interuenire. puta daret castellum tali quem dominus expellere postea non posset.

Quid si non alienat nisi partem? R. Jo. an. que 21 sequit Pa. vbi s. q. solum pdit illam partem quam alienauit etiam si esset maior pars. de phi. feu. alie. imperialem. S. j.

An possit alienare p anima? R. q. non. neqz legare. neqz disponere p aia. vt in. c. j. qualiter feud. ali. h. nec etiā de iure canonico fm H. d. in sum. de immu. eccle.

Quid si alienat suas comoditates ad tps longi sumi? R. Bal. in ti. de pace constan. tu. fir. in. viij. carta q. non cadat dñmo do actū sit q. dñm vtile non transeat. allegat glo. singulararem in l. codicillus. S. instituto. ff. de leg. ij. Idem dicit in embptheota. Idem tenet Bar. in. d. S. instituto. vbi dicit q. vendens fructus domus ad centum annos non videt alienare. Sed non placet. sed si vult alienare faciat sic. Vendo vel concedo fructus vel ipsam perceptionem fructuum cum hoc si dno placuerit vel dñs no. renouauerit. Et sic saluo & saluato honore & iurisdictione & cōsensu dñi. & si de iure

possunt nec aliter nec alio modo. Si autem domi-
no non placuerit. vel non consenserit vel reuoca-
uerit vel de iure non possunt res sit inempta vel ve-
ditio vel alienatio sit irrita et ipso iure nulla et sic erit
tutissimum cautela nisi sit capto dñi. vt dixi.

24 **Q**uamdiu possit pignori dare. R. Pa. vbi s. q non
quia que. pibent alienari generaliter a lege vel p
testatorem vel per pactum contrahentium. pibē
tur pignori dari. l. si. L. de re. eccle. non aliena. Se-
cis si a iudice. l. in quorum. ff. de pign. Ratio q̄a
per constitutionem pignoris defacili peruenitur
ad distractionem rei. Et p̄terea vno p̄hibito. p̄-
hibetur omne per quod peruenitur ad illud. l. ora-
tio. ff. de spon. cum concord. ibi in glo. postis.

25 **A**d quam reuertitur feudum vasallo priuato:
Rñ. Bal. qui. mo. feu. amit. S. aut si libellario. q̄
si priuatur et dolo commisso in persona domini ad
dominum reuertitur. vt que sit prima causa amit.
bene. c. j. S. deniqz. Quando vero delinquitur ex-
tra personam. tunc veniunt agnati et non domini.
Quando vero ex causa alienationis. tunc sunt opi-
ni. sed Bal. ibidem dicit q̄ si fecit in fraudē agna-
to. tunc ipsi agnati veniunt non domini. Si ve-
ro non in fraudem fecit tunc reuertitur ad domi-
num. tamen filij vel agnati immo etiam filia ma-
sculis non existentibus debet redimere a domino
et cogitur dominus eos inuestire. vt de his q̄ feu.
da. pos. S. cum vero. Quod intellige si feudum nō
erat nouum fm Ja. de belufo. Bar. tamen vt re-
citatur Pa. vbi s. in. l. cū. ff. de inter. et releg. et l. vt in-
reuerandi. S. si liberi. ff. de oper. liber. dicit q̄ si pa-
ter commisit delictum p̄pter quod directe venit p̄-
uandus feudo. puto quia alienauit et huiusmodi
vel commisit aliquid contra tenorem iuramenti.
tunc nocet filio etiam si p̄cessisset ab anteriori gene-
ratione. argu. in. l. j. ff. si quis alie. te. pro. et in. l. cū
ratio. S. si. ff. de bo. p̄scrip. vbi patet q̄ si quis pro-
hibuerit aliquem testari. vel interfecit consangui-
neum cui debebat succedere ab intestato fiscus oc-
cupat hereditatem. nec veniunt aliqui consanguinei
qui sunt p̄hibenti vel occidendi gradus inferioris
vt ibi patet cum no. Si vero delictum non est pro-
pter quod directe sit priuandus. sed per quandam
consequentiam. puta quia damnatur propter ali-
quod maleficium. ita q̄ eius bona veniunt publi-
canda. tunc procedat distinctio Dy. in regula non
debet. li. vj. qui distinguit et tenet q̄ si feudum a pa-
tris persona habuit originem noceat filio. Secus
si est a genere vltiori. quia tunc non nocet. Cum
qua distinctione transit Jo. an. et do. Anto. in. d. c.
si. de feudis. Distinctio tamen Bal. mihi videtur
equior.

26 **Q**uamdiu vno legatorio deficiente accrescat feu-
dum alteri: Rñ. Pano. vbi s. q non nisi fuisset ex
p̄ssum. vide Barto. in. l. si mihi. ff. de verbo. ob-
liga.

27 **Q**uamdiu masculus vasalli mei sit meus vasallus
R. q̄ nō sicut nec libertus liberti mei est meus li-
bertus. ff. p̄ socio. l. nam socij.

28 **Q**uamdiu filius repudiata hereditate patris pos-
sit feudum tenere: R. fm Hosti. q̄ non. Sed aut

totum debet retinere aut totum repudiare. nisi do-
minus de nouo beneficio inuestiat agnatis consen-
tientibus. Agnati vero bene possunt feudum reti-
nere repudiata hereditate. vt in constit. frede. an
agna. vel si. de sum. re. be. poss. feud. re. c. si contin-
geret.

Quamdiu vasallus inuito domino possit refutare
feudum. Rñ. Job. de imo. c. j. de feu. q̄ nō allegat
glo. singularem in. c. si. de capt. qui cu. ven. et Pa.
in dicto. c. j. Idem tenet glo. in. c. que in ecclesiarij.
de consti. Barto. vero in. l. is cum quo. ff. de aqua
plu. ar. et Dy. consilio. xliij. et Jaco. de bel. in dicto
c. si. sic concludunt q̄ si est datum ad certum serui-
tium non potest. Si vero ad seruitium incertum.
tunc potest anteq̄ illud seruitium sit indictum. q̄
nondum est purificata obligatio. facit in simili glo.
in. l. incola. ff. ad munici. nisi iurasset specificē non
posse refutare fm Bal. in precludijs feud. fallit si
dominus esset in prelio. et tunc vellet. refutare. q̄a
dominus tunc non posset sebi promittere de equa-
li vasallo. ar. l. filie mee. ff. so. ma. Nam cedere feu-
do est quoddam diuortium et non valet nisi possit
consiliū indemnitati dñi. No. in. c. vno. de va. qui
contra consti. lo. feu. alie. tenet q̄ pot. Sed tu tene
opt. Bar.

Quamdiu dñs teneatur vicem rependere va allo
fidei. R̄sp̄. q̄ sic. alias censetur malefidus. vt
in li. feud. de for. si. c. j. in si. facit. xij. q. v. de forma.
xv. disti. esto subiectus. et debet priuari feudo p̄
superiorem si p̄fide se habet contra vasallum suū.

Quamdiu ecclesia possit sine vsura recipere in pi-
gnus feudum et facere fructus suos: Rñ. fm. c. j.
de feu. q̄ sic. dummodo interim non recipiat serui-
tium a vasallo. Et istud habet locū etiam in feudo
laicali fm cōiter doe. et licet glo. ibi sit contraria nō
curabis de ea. Dicit tamen Card. ibidem quem
sequitur do. Anto. et cōiter alij q̄ si feudum esset li-
berum non posset retinere fructus. quia prefatum
c. j. intelligitur quando non est liberum. Sed iudi-
cio meo non habuit respectum ad seruitium. quia
cōiter seruitium non tñ valet quantum fructus
feudi aliter non esset beneficium feudum. Et ideo
mihi videtur saluo meliori iudicio. q̄ ter. fundame-
rit se super naturam feudi que ē vt dominiū rectū
remaneat apud dominū et vtile p̄tes vasallum. h̄
cū obligatione saltē fidelitatis. licet nullum serui-
tium sit debitum. Et ideo dimissa obligatione de cō-
sensu ipsius vasalli. consolidat̄ ipsum dñiū vtile
cum directo non ex aliena re sed propria. et sic non
oportet attendere an sit liberū vel ne. h̄ q̄ nullo mō
retineat eū obligatū ad aliqd. Et sic declaret q̄ inte-
rim est absolutus ab oibus rōne feudi debitis.

Quamdiu si dñs recipit interim seruitium a vasallo
Rñ. q̄ si vasallus facit tanq̄ ex debito. tunc fructus
tenet restituere. nisi p̄testet. ar. in. l. ij. L. de iure
do. et in. c. cum. M. de constitu. Secus esset si ex li-
beralitate sciens se non teneri vasallus exhibet cō-
suetā seruitiā.

Quamdiu idem sit in emphyteosi et locatione. R. 33
q̄ sic. vñ Spe. in ti. de feu. S. qñ. ver. xl. q̄ feudum
et contractus emphyteoticus et liuelarius sunt

eiusdem nature. Et dicit Bal. in p̄fata. viij. carta. in ti. de pa. constan. verum in feudis in quibus nō debet seruitium. sed certa quantitas pecunie vini et h̄mōi. alias ū. Sed quo ad hoc nō video quin liceat recipere fructus liberando a seruitio rōne iam dicta. licet Jo. an. et Hosti. et alij dixerint indigere declaratione papali. sed non placet. Et dico q̄ vbi cumq; lex feudalis nō est cōtra iuris civilis aut naturalis rationem habz locum in emphiteosi. als nō vt tenet Bar. l. l. si mibi et tino. ff. de ver. ob. et Bal. in. c. j. de inue. de re alie. fac. Aduerte etiam i conscientia q̄ meliorationes que cōiter in contractu emphiteotico fiunt non possēt rōne mutui tenere. Ideo p̄fata oia limito tam in hoc dubio q̄ ante p̄cedenti de feudo et emphiteosi vbi melioratio nō est facta q̄ tunc licet. Item q̄ est a cā libera. q̄ si ex burfasset quātitatez pecunie vel quid aliud dño. p̄ ipso habendo sic nō liceret q̄ fructus disproportionaret a seruitio siue a ficti. Quod bñ no. q̄ pauci aduertunt.

34 **Utrum idem sit in usufructuario obligante p̄ p̄tario. R. fm̄ Mo. in sum. q̄ sic. si habet a cā libera a proprietario. alias non. vbi fructus disproportionant a seruitio.**

Actio vide. j. Simulatio. et quō sit actio iuris valet et q̄ vide s. Consensus. S. iij

Fideicommissum et mortis cā donatio legatorū appellatione continetur. ff. de le. iij. l. et si fideicommissum. h̄

fideicommissus ideo factus est. q̄ fideicommissa olim petebant et fide heredum. sed hodie fere exequata sunt fideicommissa et legata habent tñ aliquas dñas de quibus vide in glo. d. l. et fideicommissus. et q̄ ibi no. et est tex. in. l. j. ff. de lega. j.

Fideiussor est qui p̄ alienis debitis intercedit. Et differt a mandato. q̄ mandator interuenit a principio. fideiussor vero pōt accedere tam ante factum q̄ post. vt habet i autē. p̄ite l. de fideiuss. p̄terea tam in. ff. q̄ in. l. c. n. addit et mandatoribus.

1 **Fideiussio non tenet q̄ est accessoria ei qd nō tenet glo. in. c. grauis. de cen. cū concor. ibi positus.**

2 **Quis pōt fideiubere. Rñ. q̄ quilibet qui habz liberam administrationem suoz bonoz.**

Utrum mulier possit fideiubere p̄ viro. R. q̄ nō. et si fecit nō tenet ipso iure l. iij. in glo. ff. ad se. cōsal. velle.

4 **Utrum mulier possit fideiubere p̄ altero. Rñ. q̄ nō fm̄ q̄ no. in. l. q̄ms. ff. ad velle. Et fm̄ q̄ ibi. distinguit ponunt. vj. casus in quibus mulier potest fideiubere. Primus q̄ fideiubet p̄ p̄cio dādo vt quis manumittat seruū. Secus q̄ p̄ dote alicuius mulieris. Tertio q̄ renunciant beneficio vel leiano certiorata de eo. Quartus q̄ accepit p̄cium pro fideiubendo vel aliquid loco p̄cij. Quintus q̄ i fraudem fideiussit vt decaperet. Sextus q̄ pignus vel fideiussorem p̄ alio dedit post biennū a dicta cautione numerandū iterum ad idem se obligauit**

vel pignus vel fideiussorē dedit. Secus si infra biennū consensit. q̄ non valet.

Utrum clericus possit esse fideiussor. R. q̄ pro laico nullo modo pōt. et si facit est abijcendus. vt i. c. j. de fideiuss. Sed aliq̄ limitant in frequēta fideiussionis p̄pter verbum inseruens in. d. c. positum. qd̄ notat frequentia. i. valde seruens sicut et ponitur in. l. gallus. S. ille casus indifficilis. i. valde difficilis. ff. de lib. et po. Sed mihi videtur q̄ nullo modo debeat fideiussor esse pro laico. vt. c. xj. q. j. c. te quidem in tex. et in glo. nisi in casu necessitatis in quo sicut obligat subuenire indigenti. vt. xj. q. j. videntes sic et fideiubere. Et hoc tenet glo. in. d. c. te quidē. et glo. in. c. pe. co. n. Sed p̄ ecclesia vel pro alio clerico bñ pōt fideiubere. vt in. t. ij. co. n. et i. d. glo. d. c. te quidem.

Sed nunquid obligatur si fideiussit. R. sic vt in. c. puenit. et in. c. constitutus. co. n.

Limitat tamen Mo. q̄ solum tenet de patrimonio suo vel de redditibus bñficij quos facit suos. nō aut̄ in p̄iudiciū ecclesie. Archi. in. c. statutum. de rescrip. l. vj. tenet q̄ nec etiam de fructibus bñficij Sed cōis opi. est in contrarium et cum opi. Host. et sic tene.

Utrum religiosus possit fideiubere. Rñ. q̄ nō vt in. c. pe. co. n. nec etiam si esset abbas nisi hoc fiat de maioris partis conuentus capituli et abbatibus licentia. vt ibidem.

Utrum heres fideiussoris obliget sicut fideiussor. R. q̄ sic. l. potest accipi. ff. de fideiuss.

Utrum fideiussor qui p̄miserat aliquē p̄sentare libere si talis p̄ quo fideiussit post fideiussiones commisit capitale crimen p̄pter qd̄ fuit condemnatus ad mortem vel bannitus. et fugit. R. q̄ sic. vt est casus in. l. sed et si quis rei. ff. si quis cau. in prin. et no. in. l. si decesserit. ff. qui satisda. cog. Et ibi dicitur q̄ dicit. d. Albi. cū fideiussisset p̄ qdā scholari Bononie a accusato de quodā maleficio de eo p̄sentando sub pena mille libraz. post q̄ fideiussione accusatus fuit p̄fat. scholaris ab alio d̄ alio maleficio q̄ fugit et nō cōparens citatus. fuit bannitus et diffidatus fm̄ consuetudinem Bononie et condemnatus ad mortem. post q̄ cōdemnationē obtinuit q̄ non erat obligatus sue fideiussioni. Et hoc verū nisi fideiussor esset in dolo vel lata culpa respectu maleficio postea perpetrati. quia in conscientia tenetur ad restitutionem damni primi. alias nō.

Utrum fideiussor rei decapitandi cui dicitur reus fuerat assignatus et fugit sit ipse decapitandus. Rñ. l. y. in. l. ad cōmentariensem. l. de custo. reo. et Bar. in. l. si quis reum. ff. de cu. reo. q̄ non h̄ pecunialiter puniet. Ratio quia nemo potest se obligare et cōtractu ad penā capitalem. q̄ nemo est dñs membrorum suorum. xxiij. q. v. si non licet. et in. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. Si tñ fuerit in dolo punietur pena arbitraria. vt no. in dictis locis. et in glo. c. cum homo. xxiij. q. v. Nec ob. d. l. ad cōmentariensem. q̄ loquit de illo qui habet et officio custodiaz qui punit eadem pena qua erat puniendus in carceratus si est in dolo fuge vel in negligentia. vt ibi notat.

12. **Utrum** possit quis interponere fideiussorem in causa criminali. *Rñ. Panor. in Rubrica de fideiussoribus. q. si non venit imponenda corporalis pena potest alias non. Et sic intellige. c. si clericus. de sen. et. li. vj. facit. d. l. si quis seruum. iuncta. l. diuus pius. ff. de custo. re. et bonus. ter. in. d. c. cu. hō. et etiā ibi glo. fallit in muliere. de quo dic. vt in auten. vt nulli in di. S. necessarium.*

13. **Utrum** cum plures in solidum sunt fideiussores debeat diuidi debitum inter eos. *Rñ. Pa. in c. peruenit. eo. n. q. sic si sunt omnes presentes et soluendo. et hoc postulant ante litem contestatam. ff. de fideiussoribus. l. si dubiter. S. j. Et istud est beneficium diui adriani positum. l. de consti. pe. l. diui adriani. et habes in effectu. insti. eo. n. S. si plures. et hoc verum nisi huic beneficio renunciauerint.*

14. **Utrum** presente debitore principali et indiscusso possit conueniri fideiussor. *Rñ. q. non vt in auten. presente. l. eo. n. etiā fm. Pa. in. d. c. peruenit. si consti. merit se principalem debitorem. vt sit cōiter hodie. Et hoc est verum nisi renunciauerit huic beneficio. vt. l. de duo. re. lti. auten. hoc ita. et nisi debitor notorie sit non soluendo.*

15. **Utrum** creditor teneat cedere actiones suas fideiussori. *Rñ. q. sic. Intellige quas habet cōtra eum pro quo fideiussit. aliter potest ei denegare solutionem debiti. vt. l. modestinus. ff. de soluti. et l. fideiussoribus. ff. eo.*

16. **Utrum** debitor teneat satisfacere fideiussori de omni dāno. *Rñ. q. sic. Intellige qd ei euenit ex sua culpa ppter fideiussionē. c. ij. et. ij. eo. n. de so. ppe. c. si. q. officium suum nulli debet esse damnosum. ff. de fur. l. si finis cōsis. S. qd. vō. ff. ad vellia. l. ij. S. j. ff. quā ad modū te. aperi. l. sed si qd. ff. q. ex cau. ma. to. l. vide licet. iij. q. ij. S. venturis. et in glo. dicto c. ij.*

17. **Utrum** repetere possit vsuras quas soluit fideiussor pro creditore. *Rñ. Jo. an. in regula damnus. li. vj. in mercu. et sequit. Pa. in. d. c. ij. q. aut simpliciter erat solum obligatus ad debitum soluendum. et sic non repetet sed sibi imputet si soluit. quia non erat obligatus. facit. l. centum. ff. de eo quod cer. lo. nisi soluit vsuras vt interesse. Et hoc verum quādo fideiussor obligasset se non solum simpliciter. sed etiam in omnem casum venientem ex debito principali. quia teneat de augmento debiti. vt. d. l. centum. et l. quero. S. j. ff. loca. et l. moza. ff. de verb. obli. alias simpliciter fideiubens non tenetur ad interesse. nec ad augmentum debiti. vt no. glo. in. d. c. ij. et sequitur docto. et ideo sibi imputabit si soluet iure fori. licet in re poli debitor teneatur si ipse erat obligatus in vero ad interesse seu augmentum creditor. alias non. Aut obligauerat se fideiussor ad vsuras soluendas. et sic fm legistas et canonicas distinguitur. quia si soluit sponte. non repetet fm glosam. in dicto. c. ij. quia indebite erant. vt in. c. de bitores. de iurciurando. Si vero soluit coacte sed non opposuit exceptionem. non repetet. Si autem opposuit. sed per iniquitatem iudicis fuit coactus soluere. Et sic non posset repetere nec debitor tenetur per legem exceptionem. ff. eo. titu. ff. de euictio.*

l. si per imprudenciam. Sed in cōtrarium fm theologos et in conscientia tene firmiter q. tam in isto casu quando soluit coacte q. etiam quando sponte soluit. eo q. sic promisit eas soluere q. possit repetere et quod debitor sibi teneatur. quia sic intelligitur mandasse vt soluat debitum. vt lege si procurator. ff. de conditio. indebi. Et sic sibi imputet debitor qui eum fideiubere fecit pro vsuris nisi soluerit in fraudem vt faueret vsurario. quia sic non repetet. Aut non solum fideiussit soluere vsuras. sed etiam iurauit. Et sic repetet fm omnes. quia licet posset petere absolutionem a iuramento non tamen tenetur fm Hofredum. quia licet teneatur fideiussor excipere. vt no. in. glo. d. c. ij. per multa iura. non tamen tenet agere.

18. **Utrum** fideiussor remaneat obligatus prorogato termino a creditore. *Rñ. fm. Pa. in. c. constitutus. eodem titulo. communiter tenetur q. aut si fideiussor erat obligatus ad tempus solum. puta. vt q. ad annum. et sic non tenetur post annus prorogato termino. per legem item queritur. S. qui impleto. ff. locati. vbi patet q. si locauit tibi domum vt q. ad annum dato fideiussore. Si conducis postea tacite ad aliud tempus. fideiussor non tenetur nisi de nouo promittat. Aut obligatio erat pura. licet solutio dilatata sit ad tempus. et sic licet solutio sit prorogata non tamen liberatur. Ratio. quia nulla facta prorogatione termini tenet fideiussor etiam post terminum sicut et reus principalis argumentū capiti. cum dilecti. de dolo. et lege cellus. ff. de arbitris.*

19. **Utrum** fideiussor ante tempus possit agere cōtra debitorem vt liberet eum. *Rñ. respon. q. sic in tribus casibus. Primus si diu in debiti solutione stetit. Secundus si dissipare bona sua debitor incepit. Tercius si condemnatus fuit super fideiussione. de quibus habes in. c. si. eodem ti. et vide quod ibi notat.*

20. **Utrum** fideiussor pro alienatione rei dotalis vel donationis propter nuptias constante matrimonio teneatur. de euictione. *Rñ. Panomi. in capitulo. cum contingat de iurciurando. Bartolus i. l. cum lex. ff. eodem titulo. et Jo. an. post multas opinionones videtur concludere q. si mulier vendit non tenetur nec ipse. nec ipsa mulier. dicta lege eum lex se si vendit maritus vel alius tenentur vendens et fideiussor vel ad rem tradendam vel ad interesse. fm quod notatur in. l. rem alienam. ff. de contrahenda emptione. argumentum. l. et si is. l. de pte. mini. Ratio. quia lex non resistit venditori et actioni personali. sed alienationi id est translationi dominij. Unde vxor non obligatur. quia teneatur ad translationem dominij. lege exempto. in principio. ff. de actio. empti. et vendi. nec fideiussor. quia haberet regressum contra mulierem. Et hoc verum nisi mulier iurasset. quia si iurasset teneatur taz ipsa q. fideiussor. Et hec opinio placet omnibus alijs multis in. d. c. cum contingat. per Jo. et d. Anto. tactis.*

21. **Utrum** fideiussor possit aliquid recipere sine vsu a debitore. *Rñ. quidam tenet q. non quia esset*

usura. Ratio. quia videtur q̄ fideiussio sit quod-
dam mutuum interpretatum. Sed ego credo q̄ n̄
sit usura aliquid accipere. Dummodo fraus neq̄
dolis interueniat. puta. quia conuenit cum aliq̄.
ne credat debitori nisi fideiubeat. vt sic lucrari pos-
sit. quia tunc non liceret. alias sic. quia hic non est
mutuum verum neq̄ etiam interpretatum. Sed
si ratione facti aliquid acciperet. bene esset iniusti-
cia ⁊ contra charitatem quando nullum periculum
habet vel laborem in fideiubendo. sed quando ali-
quid accipit ratione periculi cui se exponit vel for-
te labor ⁊ ceterorum que facilius incurrunt in ta-
libus fideiussionibus esset oīno licitum aliquid ac-
cipere. moderate tū ⁊ sic ē contractus innoctus
non mutui.

Fides dicitur dupliciter sc̄ pactio-
nis ⁊ consensus. vt habet in. c. j. de spō-
sa. duo. Omnis pactio q̄cumq̄ sit
plex dicit̄ fides. Unde veniens contra p̄missio-
nem dicit̄ venire contra fidem p̄stitam. Et sic capi-
tur in. l. j. ff. de pac. et. ff. de consti. pecu. l. j. Unde d̄r
fides quasi fiet. et hec respectu p̄missionis de futu-
ro. Alia ē que est cōsensus de p̄t̄i. Et hec facit ma-
trimonium. vt no. in. d. c. j. de hoc habes etiam. j.
Iuramentum. j. S. vj.

1 **Utrum fides sit frangenti seruanda. vide. j. Iu-
ramentum. v. S. xvij.**

2 **Est ⁊ alia fides que dicit̄ substantia sperandarū
rerum. argu. non apparentium. ad Heb. xj. c. Et
de ista intellige que infra dicam in toto isto capitu-
lo.**

3 **In quo differt fides ab opinione. Rñ. vt infra
Opinio.**

4 **Que p̄tinent ad fidem. Rñ. Thomas sc̄da sc̄de
q. xj. art. ij. q̄ directe ⁊ principaliter articuli fidei.
Indirecte vero ⁊ secundario ea ex quibus si non
crederetur sequeretur alicuius articuli corruptio.
Et circa vtraq̄ potest esse heresis eo modo quo et
fides.**

5 **Quor sunt articuli fidei. Rñ. cōter q̄ dicit̄ q̄
sunt. xij. quia quilibet apostolorum qui fuerunt. xij
suū posuit. ⁊ omnes insimul omnes articulos ap-
probauerunt. Sed verius dicendū est q̄ sunt. xij.
septem pertinentes ad diuinitatem. ⁊. vij. ad hūa-
nitatem ch̄isti qui omnes ponuntur in simbolo
minorū qui sunt infra scripti. Primus quem posuit
Petrus est. Credo in deum patrem omnipoten-
tem creatorem celi ⁊ terre. In quo tria continent̄.
Primum vnitatis deitatis ibi. Credo in deum non
deos. Secundū distinctio persone patris. ibi patrē
omnipotentē. ⁊ vt dicit Ricar. in. iij. sententia. hic
omnipotentia includit omnem scientiam. summā
bonitatem. prouidentiam respectu omnium ⁊ om-
nem perfectionem. Tercū creatio omnium. ibi cre-
atorem celi et terre id est visibilibus per terram et
inuisibilibus per celum significans. Secundus ar-
ticulus quem posuit beatus andreas est. Et in ie-
sum cristum filium eius vnicum dominū nostrū
eius dicit. id est patris. ⁊ vnicum. quia solus vnus
est filius. ⁊ dūm nostrum. s. iure creationis guber-**

nationis ⁊ redemptionis. Tercius articulus quez
posuit Iohannes ē. Qui conceptus est de spiritu
sancto natus ex Maria virgine. Quartus quem
posuit Iacobus maior est. Passus sub poncio py-
lato. crucifixus mortuus est ⁊ sepultus. Quintus
articulus quem posuit Thomas est. Descēdit ad
inferos tertia die resurrexit a mortuis. In quo cō-
tinentur duo articuli. Primus descēdit ad inferos
sc̄ s̄m aīaz. Secundus resurrexit a mortuis. s. glo-
riosus ⁊ immortalis. Sextus articulus quem po-
suit Iacobus minor est. Ascēdit ad celos sedet ad
dexteram dei patris. Ascendit enim non solum su-
per omnes celos. i. sup omnem creaturam corpora-
lem. s̄ etiam super omnem spiritualem. quia pro-
pter dignitatem vniōnis omnes exēdit. Ep̄c. j.
propterea additur sedet ad dexteram dei patris. id
est in pononibus bonis patris. Septimus articu-
lus quem posuit Philippus est. Inde venturus ē
iudicare viuos ⁊ mortuos. id est eos qui in eius
aduentu viui reperient ⁊ in momento morient. et
postea resurgent cum eis qui primo erant mortui.
Octauus articulus quem posuit Bartholomeus
est. Credo in spiritum sanctum. qui. s. est tertia per-
sona in trinitate. Nonus articulus quem posuit
Matheus est. Sancta ecclesia catholica. i. cō-
gregatiōe fidelium. Decimus articulus quez po-
suit Simon cananeus est. Sanctorum comuni-
onem remissionem peccatorum. Et iste articulus
cū illo quez posuit beatus Matheus est vnus arti-
culus ⁊ ad vnū ⁊ eundē articulū pertinet. qui est
de operatione dei per quam dat nobis esse gratie.
Et est sensus. Credo in spiritum sanctum facientē
sanctam ecclesiam catholicam. i. vniuersalem i qua
est cōmuniō sanctorum. ⁊ remissio peccatorum. Et
ideo non debet dici. In sanctam. sed sanctam. vel
est sensus. Credo catholicam ecclesiam esse sanctāz
sc̄ p̄ operationē dei ecclesiam in quam habentem
cōmuniōnem sanctorum ⁊ remissionem peccatorum.
Tamen ad hunc articulum reducitur fides de sa-
cramentis. q̄ in eis communicant fideles ⁊ santi
strumenta sanctificandi ⁊ ex consequenti peccata
remittendi. Undecimus articulus quez posuit
Iudas thadæus est. Carnis resurrectionē. Duo
decimus articulus ē quez posuit Mattheus. Vi-
tam eternam. Et est sensus iste. Credo in deum. Cre-
do q̄ deus resuscitabit nos ⁊ dabit nobis vitam
eternam. s. bonis ⁊ ex consequenti sequitur q̄ da-
bit malis penam eternam. hec ex Ricar. in. iij. di.
xv.

**Utrum simplices qui in subtilitatibus fidei er-
rant peccent. Rñ. Tho. sc̄da sc̄de. q. ij. art. vj. q̄ n̄
si non p̄tinaciter p̄uerse doctrine inherant in parti-
culari contra vniuersalis ecclesie fidem. Spe. vero
ti. de here. ⁊ Aluar. vt refert Jo. de lig. tenent q̄
peccant mortaliter. ⁊ sunt heretici. Specu. allegat
xxij. q. j. sc̄sina. l. de hereti. l. ij. ⁊ de in ius vocā.
l. vena. xxxvij. di. c. si. Aluarus vero allegat. vj. q.
j. quero. xvi. q. j. si cupis. xxij. q. ij. in ipsaz. S; ego
credo veram opinionem. s. Tho. immo plus di-
co q̄ aliquando talis error posset esse meritorium
vt puta aliquis audit aliquē p̄dicatorem famulosū**

- effi. sui. §. vlti.
- 4 **U**trum parentes possunt p̄fatis spuris aliqd relinquerere ratione alimentorum. R. q. sic. vt not. Barto. in. d. auten. ex. complexu. Immo tenetur de equitate canonica eos alere fm facultates eorum et tam pater q̄ mater. tum quia tales non sunt in potestate nec patris nec matris. Insti. de nupti. §. sunt et alie persone. et l. vulgo concepti. ff. de sta. bo. tum quia alimenta debent instinctu nature que sic matrem obligat sicut patrem. vt not. Innocen. in c. ij. ve regula. et Pano. in. d. c. cum haberet. Sec⁹ de iure civili. vt in dicta antea et complexu. Vnde de dicit Bal. in. l. si. §. si a fecero. ff. de his que in frau. cred. q. de equitate canonica potest pater donare spurio vt habeat pro alimentis. Et similiter legare pro alimentis. not. Barto. in. l. si. ff. de his qui. indig. et Ly. in. l. non omni titulo. L. de admi. tu. dicit q. etiam spuria debet dotari. vt no. Imo. in lege lucius. la. ij. §. j. ff. de le. ij. Limita predicta nisi essent in nimia quantitate in fraudem legata. Et concludit q. p̄fati contra predicta a patre recipiendo de eius bonis tenetur restituere etiam in conscientia.
- 5 **F**ilius alius dicitur notus. vt no. in. d. §. sunt et alie persone. qui aliquando dicitur naturalis tñ. q̄ nis spurij etiā sint naturales tñ. et talis est ille qui est natus ex coitu neqz damnato neqz approbato de iure civili: vt est filius concubine solute i domo retente a soluto que posset esse vxor eius legitima. puta. quia non est consanguinea nec affinis. vt in l. in concubinatu. ff. de concubi. et iste succedit patri ab intestato in duabus vncijs totius hereditatis. dummodo non existant filij legitimi vel vxor legitima. vt in autentica. liceat patri. L. de natura. li. quia filijs legitimis existensibus vel nepotibus non pot̄ nisi vnam vnciam relinquerere ei et matri et non vltra. vt l. matre. L. de natura. li. Sed si nihil reliquerit ei. in nullo succedet. h̄ tñ debet alimētari a legitimis.
- 6 **S**ed nunquid si non habet filios legitimos poterit tales heredes instituire. Rñ. q. sic. etiam in totum legitima tamen reseruata parentibus si habz vt no. in. d. autentica. liceat patri. Et licet Boffred. teneat q. non succedat. cum hodie talis coitus sit reprobatus. vt in autentica de leno. col. ij. et in autentica cenicis. colla. v. et L. de concubi. l. vnica. tamen ego teneo cum glosa in dicto. c. tanta. et in. c. nisi cum pridem. de renun. q. succedunt etiam d̄ iure canonico. quia ex quo ius canonicum non statuit oppositum non debemus in hereditatibus recedere a dispositione iuris civilis. facit. c. per venerabilem. qui filij sint legi. et sequit̄ Pano. in dicto. c. tanta.
- 7 **F**ilius alius dicitur legitimus tñ et iste est adoptatus vel arrogatus. Et dicuntur legitimi tñ. qz non natura s̄ legis institutione sunt filij. vt d̄ cogna. leg. in rubro et nigro. Et isti succedunt patri legitimo simul cum filijs legitimis naturalibus. vt no. L. de adopt. l. si. et insti. de here. q̄ ab intest. def. §. itē adoptinos. et in. l. si pater. ff. de adop. vide s̄. Adop. §. j. et ij.

Filius alius dicitur spiritualis et legitimus. sic est susceptus de baptismo vel christianitate. Et iste in nibilo succedit. quia cum sit spiritualis non extendit se ad tpalia. filius autem dicitur spiritualis tñ sicut sunt omnes christiani pape. et de dyocesi episcopi. et de parochia presbiteri. vt in. c. omnes. xxx. q. j. Et isti similiter in nibilo succedunt parentibus suis isto modo.

Filius alius naturalis et legitimus. naturalis dicitur. quia naturaliter est generatus legitimus. quia ex legitima parentum coniunctione approbata per leges. isti succedunt ab intestato parentibus oib⁹ alijs exclusis. vt in auten. de here. q̄ ab. ite. Limita nisi in casu in q̄ aliqui specialiter admittunt vt dictum est in filijs adoptinis. et sunt quasi dñi viuentibus parentibus. solum eis deest admistratio. vt insti. de here. qua. et dif. §. sed sui. Vnde ex consuetudine lege innata filij comitum appellatur comites. vt filij regum reges etiam in vita patrum. vt. xxxij. q. j. c. si. et p̄ Barto. in. l. si. L. de digu.

Utrum filius naturalis tñ efficitur legitimus per sequens matrimonium inter patrem et matrem eius. Rñ. Pano. in. d. c. tanta. q. sic. quicunqz sit filius naturalis. si tempore quo genitus fuit poterant esse legitime vir et vxor in matrimonio parentes eius. Et licet Barto. in. l. pe. ff. de concubi. velit solū hoc esse verū in concubina in domo retēta postea pro vxore capta. tñ canonice communiter tenent contrarium. et hoc teneas. Secus esset si tempore generationis non potuisset esse matrimonium inter parentes. quia licet per dispensationem vel alio modo sit postea contractum matrimonium. non tamen erunt legitimi fm Jo. an. in quadam apostilla. Bal. in. l. seu. ti. si de seu. contro. sine. vult q. nisi interueniat instrumentum dotale. vt voluit iura. insti. de nupti. §. aliquando. et insti. de hered. que ab intesta. def. post prin. et in autentica. q̄ mo. natu. effi. sui. §. si. Quis sequatur matrimonium non limitatur. Sed ego teneo contrarium sicut tenent moderniores canonice cōiter et in practica se qui iur legiste.

Utrum filij nati ex clandestino matrimonio sint legitimi. Rñ. glo. in. c. quod nobis. qui filij sint legitimi. q. si nullum est impedimentum post approbationem matrimonij. erunt legitimi sine sint nati ante approbationem matrimonij sine post. Et hoc sequuntur omnes et probatur in. c. ij. de clandest. desponsa. Nam approbatio retrahitur et perinde est ac si a principio fuisset contractum in faciem ecclesie. immo plus dicit Alanus q. licet clandestine contrahentes non presumantur coniuges. vt dicit gl. in. c. latoz. qui filij sint legitimi. tamen hoc procedit respectu nubentium. sed respectu filiorum presumuntur coniuges quod est notandum. Et quo insert Pano. in. d. c. latoz. q. natus ex viro et muliere simul cohabitantibus presumitur legitimus q. sanone legitimationis presumitur inter eos matrimonium. pro quo facit. l. in libere mulieris. ff. de ri. nup. Et marie pcedit si vocabant se coniuges vt no. Inno. i. c. ex pte. de rest. spo. dicit etiam Do.

q. si multo tpe simul tanq. coniuges cohabitauerit
presumendum est esse matrimoniu. facit quod no.
ipse i. c. allud. d. psump. Si aut. erat impedimentu.
tunc sunt opi. Jo. an. 7. d. Anto. tenent q. post ap-
probationem legitimantur. licet postea separent.
Glo. tenet q. hoc est verum in natis post approba-
tionem. sed non in ante natis. Jo. cal. tenet q. nul-
lo modo legitimant. Et hoc putat Pa. verum de
rigore iuris. facit. c. si. in. S. si quis. de clan. despon.
Et hanc tenco ppter psumptum. c. si. vbi est ter. aper-
tus. vide de hoc s. Mandestinum quando dicat i
pau.

12 **Q**trum natus de spōsa de futuro sit legitimus
Rñ. Pa. in. c. p. tuas. qui si. sint le. q. si. si. nullum
sit impedimentum. alias secus. fm q. dictum est i
pcedenti. q.

13 **Q**trō filius qui cōiter reputat filius viri 7 vro
nis teneat credere vxore dicenti eū illegittimū. vi-
de s. Adulterium. S. v.

14 **Q**trum ex tractatu parentum quis constituat
filius. Rñ. Panor. vbi. s. q. ex nominatione filij 7
tractatu vt filij pstituit quis in possessione filiatio-
nis etiam si sit natus extra domum. vnde ibidem
dicat do. Anto. quem sequitur Panor. vbi. s. 7 no.
Butri. in. l. quidam. ff. de probat. q. tractatus pa-
rentum puta. quia illi tractabant eum vt filium. 7
ipse eos vt parentes probat aliquem filium alteri-
us. immo plus vult glo. in. c. transmissis. qui filij
sunt le. q. pbatō hui. tractatus pferet negationi pa-
rentum. Item. d. Anto. in. d. c. vult q. etiaz sola fa-
ma probet filium si nihil probetur in contrarium.

15 **Q**uid si probetur q. vxor eo tempore commisit
adulterium quo talis conceptus est. Rñ. Panor.
in dicto. c. transmissis. 7. c. per tuas. eo. n. q. si pat-
ter maritus cohabitauit eo tempore cum vxore repu-
tabitur legitimus. quia cum possit esse filius veri-
usq. debemus fauore filio cum presumere q. sit fi-
lius mariti potius q. adulteri. pro hoc est ter. in. l.
miles. S. defuncto. ff. de adulterijs. l. quia semper.
ff. de in ius vo. Idem dic de filio nato de concubi-
na retenta in domo. vt semper presumatur filius
concupinarij. vt habes glo. singulare in. c. hucha-
el. de filijs presbite. Secus si fuisset absens tanto
tempore q. non potuisset eum generare. vt. ff. de
his qui sunt sui vel alie. in. l. filium.

16 **Q**trum filius natus ex illis qui post matrimo-
nium contractum de communi consensu fecerunt
votum. vel quando alter intrauit religionem 7 re-
pctus fuit sit legitimus. vide infra Matrimoni-
um. ij. Impedimentum. v. S. v.

17 **Q**trum appellatione filiorum veniant natura-
les tantum. Rñ. Panor. in. c. i. presentia. de probat.
q. aut apparet de tacita voluntate disponentis. vt
quia est eadem ratio de legitimo sicut de naturali.
et tunc veniunt etiam naturales. siue tractetur de
pena. siue de commodo. siue in legibus. siue in sta-
tutis vel testamentis 7 huiusmodi. Si vero non
apparet de mente. tunc si tractatur de cōmodo ve-
niunt etiam naturales. xxxv. q. vij. c. vnico. Et hoc
ex benigna interpretatione potius q. ex significati-
one propria. quia ex propria significatione nomine

liberorum vel filiorum veniunt solummodo natu-
rales legitimi non adoptiui vel naturales tantum.
vt in. l. si ita quis. S. si. ff. de le. ij. non veniunt etiaz
vbi tractatur de commodo spurij et ex coitu dam-
nato nati.

Qtrum filius denominetur a patre. Rñ. q. sic 18
de iure. vt in. c. ij. de conuer. in fi. 7 instit. de le. ag.
tu. S. j. Et hoc quia sequit familia 7 agnationē pa-
tris. Nec ob. c. rainun. de testa. quia fm Jo. an.
illud erat p superbiam. quia mater erat nobilior.
Vnde filius sequit priuilegium patris in tribus.
Primo quo ad honores. Secundo quo ad curia-
lem conditionem. L. de decurio. l. eos. l. exemplo.
et. l. nullus. Tercio quo ad originem. ff. ad muni-
ci. l. j. vide glo. in. c. dicat. xxxij. q. iij. 7 glo. in. l. cū
gitime. ff. de stat. ho. De illegitimis dic vt in. S. se-
quenti.

Qtrum illegittimus sequat conditionē filij p̄ris 19
Rñ. q. si de iure. h. matris fm glo. quā sequit cōitē
doc. in. c. j. de coniu. ser. que vult q. partus ancille
erit penes dñm ancile. l. et seruum in punci. ff. d.
sta. ho. pro quo facit ter. in. l. partum. L. de rei. vē.
et no. in. c. vnico. de na. et li. ven. 7 in. c. si. de ser. nō
oz. 7 in. l. de in. pso. S. si. Nec obstat. c. liberi. xxxij.
q. iij. vbi dicitur semper qui nascit deteriorē par-
tem sumit. sed expone deteriorē. l. matris que fra-
gilio est. Hoc tamen limitat Pa. in. c. licet. de con-
iu. ser. verū nisi consuetudo vel statutū habeat ali-
ud. sicut hodie est q. natus de ancilla nō ē seruus
si pater est liber. Quod no.

Qtrum pater 7 mater teneant alere filios. Rñ. 20
q. sic de quo vide s. Alimenta. S. j. nisi in. v. casibz
quos no. Pa. in. c. cum haberet. de eo qui dur. in
ma. quam po. p adul. Primus si filius eum accusa-
uit. vt. l. si quis a liberis. S. item index. ff. de li. agn.
Secundus si pater eget ipse. q. non tenet vltra q.
pōt. d. l. si quis. S. h. si filius. Tercius si filius com-
misit crimen ingratitude contra patrem. l. si pa-
trem. L. de alen. li. Quartus si filius habet artem
vel aliud vnde viuat. d. S. sed si filius. 7. S. alimen-
ta ibidem. Limita tñ hoc fm Bar. in tractatu ali-
mentorum nisi sit filius nobil. q. eū deceat in tali
arte operari. Quintus sunt omnes cause ex quibz
pater potest exheredare filium. ita 7 denegare ali-
menta. de quibus vide. s. Exheredatio. 7. j. Inq-
titudo. S. iij.

Sed si diuortium fiat apud quē debet ali. 7 qui 21
bus expensis. Rñ. q. estimabit index pensatis cir-
cumstantijs. puta. q. minor triennio apud matrem
et hmoi. vt not. in. l. vnica. L. de diuor. fac. 7 apud
quem li. edu. 7 in auten. si pater ibidem posita vbi
dicat q. si pater fuit causa diuortij nutriet apud ma-
trem expensis patris. si modo mater non conuola-
uit ad secundas nuptias. si vero mater dedit cau-
sam apud patrem expensis matris locupletis. nisi
p̄ minus idoneus sit. q. tñ apud matrem locu-
pletem. nisi alter eoz esset infidelis. q. apud fideles
sunt alendi. vt patet p ea que dixi s. Baptisim. vj
S. xj.

Qtrum filius magis teneat subuenire patri q. 22
ex̄neo. R. q. patri etiam infideli q. extraneo fideli

Finis f. 110

- ceteris parib? vt no. glo. rrr. di. c. j. 7. xlij. dis. que scamus. 7. lxxvj. di. non satis.
- 24 ¶ Est filius qui nō habet nisi vnum panem 7 h? patrem qui fame perit. 7 filii silt cui debet subuenire. Rñ. l. y. in. l. ij. l. de pa. qui si. di. q. potius patri q̄a posset eum vendere. Ego addo q̄ ins diuinum eū sic obligat. qd̄ dicit. Adonora patrē 7c. Et qm̄ dī q̄ amor magis descendit q̄ ascendat. l. isti qd̄e §. si. ff. qd̄ me. cā. l. liberos. ff. de ver. sig. 7. l. liberi. 7 ibi glo. ff. de inoffi. test. Rñ. Ja. ibidem q̄ verum ē quo ad ordinem dilectionis. non tñ quo ad effectū obligationis. nam per natiuitatem filiorum nō debet conditio aui fieri deterior. quia iam habet illuz obligatum. Sed in contrarium facit qd̄ no. Bar. in. l. si quis liberis. in. §. si. vel parens. ff. de li. agno. vbi dicit post glo. q̄ pater tenet alere filium de iure naturali. 7 filius tenetur alere patrem de iure gentium. 7 sic videtur fortius vinculum quo tenetur pater filio q̄ quo tenetur filius patri. Contrarium tamen determinat in. l. j. in. si. ff. de iur. 7 iure. facit etiam contra quod no. Barto. in. l. non quemadmodum. ff. de li. agno. vbi vult q̄ si quis habet patrem 7 filium diuites 7 indiget alimentis q̄ ponis debet petere a patre suo qm̄ a filio ratione pre dicta.
- 25 ¶ Vtrum filius possit nubere sine licentia patris Rñ. q̄ sic tā masculus q̄ femina. q̄uis non expediat. vide §. Dos. Et quō tenet cā dotare q̄ nupist sine scitu patris in. §. iij.
- 26 ¶ Vtrū possit vouere. vide. j. Votum. ij. §. v.
- 27 ¶ Filius si viuente matre emancipatus acquirit vsumfructū in maternis bonis p̄ virili. i. pro media parte si est vnus filius 7 pater pro alia p̄ mortem matris. casus est. l. de bo. mater. l. si viua matre. Idem dicit in nepotibus 7 p̄nepotibus. Idem dicit si sunt plures filij. q̄ p̄ virili pte simul cum patre. Sed si aliqui sunt emancipati. aliqui in patria potestate p̄ virilibus p̄ibus veniēt oēs. sed vsufructus nō emancipatoꝝ remanebit apud patrē. vt in. d. l. si viua.
- 28 ¶ Sed nunquid idem erit in alijs bonis aduenticijs. Rñ. q̄ non h̄ solum in maternis. vt no. glo. in d. c. si viua.
- 29 ¶ Vtrum filius possit agere contra patrem. Rñ. Pa. in. c. non est. de spon. q̄ sic ratione peccati. alias non est admittendus. vt no. glo. in. c. si ecclesia. xxij. q. iij. Sed glo. in. c. queritur. ij. q. vij. tenet q̄ potest in castrensi causa ciuilit̄ non in alia. ff. de indi. l. is nulla. 7 etiam in quasi castrensi. vt. ff. de furt. l. si quis vxori. j. rñso non tamen de furto sed actione in factum. l. d̄ dolo ma. l. supstite. Et hoc non existens emancipatus. sed emancipatus bene potest agere petita venia 7 impetrata. l. de in ius vo. l. vl. sed in criminali cā non audit. ij. q. j. p̄hibetur. nisi iniuriā in ipsum cōmiserit. vt. l. de pa. po. l. congruentius.
- 30 ¶ Ad quid tenent filij parentibus? Rñ. vt colligo ex Ale. de ales in. iij. pte sum. in tractatu de. iij. p̄cepto. q̄ ad tria de p̄cepto. Primum est q̄ tenetur eos diligere. Ratio. quia cum filius sit obligatus anime patris 7 matris ex cui? opationis virtute

te generatus est tenetur ei rependere quod nō p̄t in alio nisi amando. quia sic consolatur eos cum hoc perpendunt. Et hoc est q̄ dicit Hiero. lib. de honore parentum. Redde amoris vicem. 7 Joh. xij. vt cognoscat mundus 7c. q. d. exemplum capiēdo q̄ diligo patrem. 7 non sufficit q̄ consistat in corde. sed oportet vt ostendatur in signo. nec debet esse amor quo obligamur omnes diligere. sed specialis 7 p̄cipuus. Et p̄trea non excuso a mortali filios qui nunq̄ signa amoris ostendunt parentibus immo semper loquuntur dure 7 videntur eos habere exosos. Secundum ad quod tenetur 7 obedire in his que pertinent ad dispositionē rei familiaris. 7 multo magis in necessarijs ad salutem. vt sunt ea que pertinent ad bonos mores. In his scienter contemnens obedire mortaliter peccat. Secus si ex inaduertentia v̄ raro sine contemptu. quia videtur veniale. Ad alia autem obedire est de consilio solum. Tertium est q̄ debent eis in necessarijs subuenire. siue sint infirmi v̄ alia necessitate. vnde mortaliter peccant qui cum possint eorum necessitatibus non subueniunt nisi forte esset quid minimum.

¶ Vtrum malicia patris noccat filijs. Rñ. q̄ sic. q̄tum ad penam temporalem. vt parz. l. ad. l. iul. maie. l. quisquis. 7 in. c. cum fm. de here. l. vj. 7 in c. nisi cum pridem. §. j. de renou. l. vj. di. nunq̄. 7 c. nasci. Item etiam ad penam eternam p̄pter malū exemplū vel malā curaz. vt de Hely. j. R. j. fa. cit. c. si gens. l. vj. di. Silt malicia filij inducit p̄sumptionem contra patrem. vj. q. j. qui crimen. xxxvj. di. legant.

¶ Vtrū possit filius intrare religionem 7 an teneatur ad eius ministracionē ingreſsus. vide. j. Religiosus. §. xj. 7. §. xxxj.

¶ De filijs illegitimis ordinandis. vide. j. Ordo. §. iij. §. xiiij.

¶ Quō filij acquirunt sibi 7 non alijs fratribus. vide. j. Peculium.

Finis aliquid inspiciendus est. aliquid medium. aliquid principium. vide multas allegationes in. c. scientes. d. cēti. Et ē questio boeardica.

Fiscus est bursa cesaris vel principis. xvj. q. vij. maiores. vel pot̄ dici q̄ fiscus hodie est saccus sine conscientia qui imburſat oia q̄ sita male. ff. de calum. l. in heredem. 7. ff. de inoffi. te. l. papini anus meminisse.

¶ Vtrū fiscus p̄ferat alijs creditoribus. vide infra Restitutio. ij. §. xvj.

¶ Fiscus turpia lucra etiam ab heredibus error. 2. quet licet crimina sint extincta. d. l. in heredem in prin.

lagella quomō sunt satisfactoria. vid. j. Satisfactō. §. viij.

letus de mortuis improbat. xij. q. ij. q̄ p̄posterum.

Omes est languor nature qui carnis cōcupiscencia appellatur. xv. q. j. §. vt itaqz. Qui quidē nō est

peccatum. h. pena peccati. ibidem. S. j. est q. dat esse rei fin. Inno. in Rubrica de conse. eccle. vel alta.

1 Quid si omittat forma i facris? Rñ. q. nihil sit. j. q. j. qui pfectionem. in glo.

Fornicatio est ois illicitus coitus. vt. xxxij. q. ij. S. qui ergo. 7 in. c. meretrices. ca. ca. q. iij.

Sed pprie fornicatio est inordinatus coitus naturalis quo solutus solutam naturali usu cognoscit. Et intelligit solutus quolibet vinculo. s. coniugij. consanguinitatis. affinitatis. ordinis religionis seu voti. Etia dñ naturalis ad dñam illius vsus qui dñ contra naturam. vt no. in. d. c. meretrices. Et sic e. ppria species luxurie. vid. j. Luxuria. S. ij.

1 Quid de clerico fornicatore. vide s. Clericus. v. et. vij. S. iij.

2 Quid accedentes ad meretrices excusent pp ignorantia nescientes esse pbibitū? Rñ. q. no. in mo peccat mortaliter accedendo. 7 toties quoties. qz ignorantia iuris naturalis 7 diuini in tali casu claro nemine excusat. j. q. iij. p totum. Itē peccat mortaliter si quis induxit aliquem ad eas qui hoc non intendebat. de pe. di. j. noli. 7. ij. q. j. notum.

3 Que dñia est inter fornicationem pprie incestus. stupri 7c. vide. j. Luxuria. S. ij.

Fortitudo vera est p quaz quis mediocriter timet et

audet ad hoc inclinatus ex habitu pp bonū finē q. e. pseruatio boni cōis in pñtulis mortis. vt cliaf a pbo. iij. Etbi. Est aut foritudo vt ibidem dñ circa timores 7 audacias quasi cobabitatiua timorū 7 moderatiua audaciay 7 q. dē circa timores piculoy mortis ē fortitudo simpli circa vero alia ē fortitudo fin quid. Actus ei fortitudinis pncipalior est sustinere. i. immobiliter stare in piculis q. aggredi. qz. iij. Etbi. in sustinendo tristia maxime dicunt aliqui fortes.

1 Quid homo teneat sustinere moritez. vide s. Charitas. S. v.

Forum est exercenday litium locus a fado dictus. c. forum. de verbo. sig.

1 Quid sonit quis forum? Rñ. glo. i. c. j. ij. q. vj. p illos versus. Contractus crimen reus res religio qz. Vir rō illis vñ puocat atqz recusat. Excedit ius sus vel si consentit vterqz. 7 ibi vide expositionem cum allegationibus.

Fructus quomodo diuidunt acqsi ta p aliquem ipsorum. vide j. Periculum.

Fraus non potest esse sine dolo. h. bñ dolus nse fraude. Ideo fraudi inest dolus sicut spēs generi. Ita dicit Pa. in. c. ex tenore. de rescip.

1 Fraus 7 dolus nemini dñ patrocinari. tex. i. d. c. ex tenore. facit. xvj. q. vi. c. j. xx. q. iij. constituit. xxx. q. j. dictum est.

2 Fraus legi fit aliqñ de psona ad psonā. sicut qñ

mulier vult donare viro 7 econuerso. cū non possit. vt de dona. inter vi. 7 vro. c. vlti. supponit aliaz psonam. puta q. soluat eius creditor. vt. ff. de do. inter vi. 7 vro. l. bec rō. S. vlti. Silt tntoz q. nō pōt emere rem pupilli inter ponit aliam psonam que emat. Aliqñ sit rei ad rem. sicut cū quis dat fructum filiofa. vel simile vt vendat p eo q. pecuniay mutuo dare nō pōt. l. iij. S. j. ff. ad mace. qz idem ē ac si mutuaret. ar. xij. q. iij. pleriqz. j. q. j. sunt nōn l. Aliqñ sit vnus contractus ad alium contractus cōtrariū. vt cū vro vendit viro q. donare intēdit l. si sponsus. ff. de do. inter vi. 7 vro. ar. xvj. q. ij. si sacerdotes. Aliqñ sit vnus cōtractus ad alium contractū similem. vt cum mulier q. fideiubere nō pōt facit se pncipalem debitrice. l. q. ius. S. si cū essent. ff. ad vel. 7 l. se. Et oēs tales puaricant legem 7 in pspetu dei non excusant. facit qd no. in. c. intelligētia. de ver. sig. 7 in. c. quanto. de pñi. 7 in. c. constitutus. de concef. pben.

1 Fraudare nemo videt eos qui sciunt 7 consentiunt. ff. de re. iur. l. nemo.

2 Fraudē videt facere etiā is q. non facit qd dñ facit. ff. de bis q. in frau. cre. l. in fraudem.

Rigiditas quō impediatur matrimonium. vide. j. mrimonium. iij. impedimento. xvj.

Fructus fin. Bar. in. l. ex diuerso. ff. de rei ven. Quidā sunt naturales. vt poma 7 hñdī. q. natura producit 7 sic pducit vtimur. Alij sunt

partim naturales. partim industriales. vt lac. lana segetes. vñi 7 hñdī. qui naturales sunt inquantum a natura. 7 industriales in qñtum in aliā spēs ex industria ipsis vtimur. in. d. l. ex diuerso. 7 l. certum. C. de rei ven. cōter dñ q. relinquit arbitrio boni viri an sint naturales vel idustriales. vt si plū versatur de industria hoim dicant idustriales. vt de vino. lana. caseo 7 hñdī arg. l. querit. ff. de sta. bo. iij. q. iij. hermosfodita. Bivero magis de natura dicant naturales. Alij solum sunt idustriales. sicut fructus qui acquirūt ex artificio vel negotiatione 7 hñdī. qui alio mō dicunt ciuiles eo q. non pueniant ex re h. ex pñiione hois picipiunt ppter rem. vt est pensio domus 7 hñdī. vt in. l. si naues. ff. de rei ven. 7 l. domū. C. eo ti. Et istoz quidam sunt honeste pceptorum quidā in honeste. vt si locati domū ad exercendū questū in honestū. l. anal larum. ff. de peti. here.

1 Quid bone fidei possessor faciat fructus rei quā bona fide possidet suos. Rñ. vt colligo ex. c. grauis de resti. spo. 7. d. l. ex diuerso. cum ibi no. qz longa est distinctio doc. quo ad forum contentiosum eaz omitto 7 solum dico quo ad obligationem restitutions in pñtencia q. oēs fructus tam naturales qz idustriales. sine possideat cum titulo. sine sine titulo tenet restituere si extat. si vero cōsumpsit tenet solū restituere in qñtū factus est locupletior. puta qz in eam rem expendit in quā oportuisset expēdere tantū de suo. vel aliq. emit ex quibus amplauit patrimonū suū. facit. d. l. certū. 7 l. si me 7 tūmū ff. si cer. pet. Veruntamē dimittet de fructibus ut

Industrialibus quantum industria sua est estimanda in dicto negotio exercitata in utilitatem seu augmentum dictorum fructuum accipiendum. qz nemo militat stipendijs suis. Si vero non est factus locupletior non tenetur de consumptis. ff. de peti. he. l. vtrū ex quo dolo non desit possidere.

2 **Q**uod p̄fati bone fidei possessores possint vsu capere fructus p̄dictos? R. p̄. in. d. c. gravis qz fructus naturales indubitaliter vsucapiunt per triennium. vt no. in. l. sequit. S. j. ff. de vsuca. facit. l. i. bello. S. si quis seruū. ff. de capti. Alios autē cū fecerit suos non potest vsucapere. qz qd̄ meū est vsucapere non possum. d. l. in bello. z videz tex. in. d. l. sequit. S. lana. Sed bene vsucapit aduersus iudicial officium p̄ qd̄ tenebat restituere. qz possuz p̄scribere meam aduersus actionem qua poteram cogi ad restitutionem eius. vt est tex. in. d. S. si quis seruū. Et hoc voluerunt glo. z Bar. in. d. l. sequit. iii. S. fructus. Et sic patet qz in conscientia post triennium bona fide transactum erunt sui omnes qz licet cūqz. nec tenet restituere. De possessore male fidei quō teneat vide. j. Restitutio. j. in ver. posses for.

3 **S**ed nota qz fructus sunt illi qui sup̄sunt deductis expensis que sunt gratia fructuum querendorum congregandorum. z conseruandorum. ff. de pe. here. l. si a dño vel patre. S. fructus. z l. plane in fi. z l. de fru. z li. ex. l. j. vbi dicit hoc fructuū noie continetur quod iustis sumptibus deductis sup̄est Nam nullus casus interuenire potest qui hoc genus deductionis impedire possit. ff. fam. her. l. fundus qui. j. rñso. ff. so. ma. l. fructus. Vnde fructus intelligit deductis necessarijs impensis. ff. de ope. ser. l. fructus. ff. de vsur. l. qd̄ in fructus. z ff. man. l. q̄ mutua. in fi. z in glo. d. c. gravis. z vide s. Exp̄se. S. ij. Vnde dicit tex. in. d. S. fructus. intelliguntur deductis expensis que querendorum. collocandorum. z conseruandorum eorum gratia fiunt. et non solum in bone fidei possessoribus naturalis ratio expostulat verum etiam in predonibus. hec ille.

Fugere an possit prelati p̄ persecutione. Vide s. Ep̄iscop?

1 **Q**uod incarceratus p̄ delicto suo possit fugere? Rñ. si tenet iniuste. est clarum qz sic. Si vero tenet legitime. tūc distingo qz aut tenetur nō p̄pter mortem inferendā vel aliqd̄ mēbz abscondendū sed p̄pter aliud. puta ad punitionem z bñdō. z sic non licet. facit quod no. glo. in. c. iusgentium. dis. j. Si vero tenetur ad mortē vel ad abscessionem mēbz. tunc fm. d. Anto. si peccatum est manifestum peccat fugiendo. si fugit vt in peccato p̄seueret. Si vero vt peniteat nō. tūc si fugit nō tenetur se restituere. Secus si occultum. qz potest fugere. Nam nullo iure canetur qz debeat expectare mortē nisi violentia alicui fieret in fugiendo. quia tunc habet iustū bellum. Idem dico de concordantibus cum eo vlt auxiliantibus. dummodo fiat sine violentia alicuius z animo compassionis. non animo fouendi tales in peccatis z sine scandalo alicuius maxime cu

stodis. nec distingo vtrū sua lata sit vel nō. qz qali tercumqz sit credo fugere possit si bono modo vt dixi facere potest. facit glo. in. c. inter cetera. S. sed curbis. rñj. q. iij. in fi. que dicit qz licet reo corrumpere aliquem p̄ vita conseruanda. facit. ij. q. iij. S. notandum. in fi. facit. l. j. ff. de bo. eorum qui mo. sibi. con scie. vbi dicit tex. Ignoscendum censuerunt ei qui sanguinem suum qualitercumqz redemptum voluit. z san. Tbo. scda scde. q. lxix. dicit qz si quis est damnatus vt fame periret posset cibum sumere. immo videtur tenere qz tenetur si potest ipsum sumere. Similiter dic de fuga. h̄ qz teneatur non credo neqz comedere vltra condemnationem vel fugere. sed posset patienter ferre pro peccati sui satisfactione.

Quid de eo q̄ queritur vt capiatur an possit fugere? Rñ. qz siue sententia contra eum data sit vel nō p̄t fugere. si tūc cum violentia officialiū q̄ velle eum capere. quia ipsi habent iustum bellum cōtra eum. ij. q. v. nō putes. rñ. q. ij. qui resistit. z sic eos impugnando mortaliter peccaret. Similiter auxiliantes.

Unus debet fieri in sumptibus fm dignitatem vel facultatem de functi. l. si quis sepulcrum. S. sumpt.

Funeris impensis semp̄ ex hereditate deducitur que etiā oē creditū solet p̄cedere cum bona soluent do non sunt. l. funeris cum duabus. ll. se. ff. de reli. et sumpt. fu. Hoc limita in sumptibus necessarijs non ad pompam vel statum. qz non licet ex alijs debito in conscientia.

De suo expedit mortuū funerari. Jō mulier de dote quasi de proprio patrimonio funeretur. l. in eius ff. de reli. z sumpt. fu.

Uriusus an possit in aliquo casu se obligare. Rñ. i. c. sicut tenor. de regula. qz nō. cum non cōsentiat. Vnde no. qz etiā bñfaciendo non presumitur sane mentis. Ex quo infero qz h̄ faciat testū tanq̄ q̄libet mētis cōpos nō valet. Idē vñ si daret bona sua p̄ aia. facit. c. fi. de suc. ab intest.

Quod possit baptizari. vide s. Baptizatus. vj. S. r.

Quod debeat ei dari corpus xpi. vide s. Eucha ristia. iij. S. xiiij.

Quod imputetur sibi illud qd̄ facit ad penā vel culpā. Rñ. qz nō. facit de. si furiosus. de bonu. naz satis suo furore punitur. ff. ad. l. pom. de pari. l. pe. in fi. ff. de offi. p̄li. l. diuus. j. rñso. Pati etiā pōt inriam. h̄ nō facere. ff. de iniur. l. illud ralatū. q̄ lex ponitur in. c. illud. xv. q. j. Vnde qd̄ facit p̄inde ē ac sine facto p̄sone accidisset. ff. de admi. tu. l. vltimo. in fi.

Urtum proprie est contractio rei alicuius ne mobilis corporalis fructus dulosa inuito dño facta aio lucrandi. sine ipsius rei. sine vsus rei. sine possessi onis. ff. eo. l. j.

In quo differt fur a latrone. R. Pa. i. c. ij. S. fur. qz fur proprie dñi qui de nocte furatur Latro autē

qui de die facit. d. l. j. q̄ dicit q̄ fur dicitur a furno. i. nigro. eo q̄ obscure 7 de nocte plerūq̄ fit. Bar. v̄o in anten. h̄ nono iure. L. de ser. fug. dicit q̄ fur dicitur qui furatur clam sine aggressura. L. atro v̄o cum aggressura. siue cum armis siue sine. vt in. d. autē. sed nouo. Capiuntur tamē sepe equiuoce. vt in. c. ma. de homi.

2 **Utrum sola voluntas cōstituatur aliquē furē?** Rñ. q̄ nō. quo ad homines. vt patet in. d. l. j. S. j. 7 iō oportet sit contractatio. Secus quo ad deū. de pe. dis. j. vulgaris. 7. c. p̄trea. xiiij. q. vlti. c. vlti. quia 3̄ p̄ceptū. Non concupiscas rem proximi tui. 7 ē mox tale peccatum cum limitatione fm̄ q̄. j. dico furtū morale esse. S. xxxij.

3 **Utrum in re p̄na possit eē furtū?** Rñ. q̄ nō. nisi alius haberet in ea aliquod ius. puta q̄ impignorata vel cōmodata 7 h̄mōi. vt. ff. eo. l. si res. S. j. 7. l. si is qui rem. in si. p̄trea dicit rei aliene. Idēz dicit si credebat suā licet nō esset q̄ nō cōmittit furtum. insti. vi bo. rap. S. quia tñ. sed quo ad p̄ctū sic p̄pter erroneam conscientiam.

4 **Utrum in re immobili. puta in agro 7 h̄mōi vel non coposali vt sunt actiones 7 seruitutes cōmittatur furtum?** Rñ. q̄ non. ff. eo. l. v̄ez. j. r̄iso. p̄trea dicit mobilis coposalis.

5 **Utrum sine animo furandi p̄mittat̄ furtū?** Rñ. q̄ nō. vt. l. furtū. ff. de vsuca. in p̄m. 7 insti. de ob. q̄ et q̄si delict. nal. S. furtū aut fit. xiiij. q. vj. c. vlti. 7 d. S. quia tñ. p̄trea dicit fraudulosa.

6 **Sed qd̄ si credebat p̄na aucte rem suam posse accipere?** Rñ. q̄ furtū nō cōmittit h̄ perdit ius qd̄ habebat in re. d. S. q̄ tñ. 7. S. se. Et hoc de iure fori secus de iure poli.

7 **Quid si credit dñm̄ p̄missurū?** Rñ. q̄ nō cōmittit furtū. ff. e. l. si is q̄ rem. Intellige si suberat cā legitima credendi. als non.

8 **Quid si dñs videt 7 nō cōtradicit?** Rñ. q̄ si nō cōtradicit ex timore vel verecūdia p̄inde est ac si cōtradiceret. l. pe. ff. eo. als videt cōsentire. lxxxij. dis. erro. fallit hoc in casu. l. si q̄s seruo. L. de furt. vbi persuadens seruo vt tollat rem a dño. licet seruus eam tollat dño sciente. tamen talis tenetur furti 7 serui corrupti.

9 **Utrum rapiens ancillam animo fornicandi sit fur?** Rñ. q̄ nō. l. v̄ez. la. ij. als incipit certum. ff. eo. p̄trea dicit animo lucrandi.

10 **Utrum ille q̄ solum vsum vel possessionē vsurpat sit fur?** Rñ. q̄ sic. l. dist. q̄ factū. ff. eo. l. q̄ iumenta. sicut vtens re deposita vel re cōmodata ad alium vsum 7 h̄mōi. 7 tenetur ad restitutionem estimatō nis ipsius vsus.

11 **Quot sunt spēs furti?** Rñ. q̄ multe. Prima dicitur sacrilegium. vt. j. Sacrilegij. Secūda dicitur peculatus. l. de re religiosa vel publica. ff. ad. l. iul. pecu. l. j. xiiij. q. iij. qd̄ ergo. Tercia abigatus. l. disp̄gē do gregē 7 inde furando. ff. de abige. l. j. S. j. Quar ta dicitur plagiatus. scilicet hominis liberi venditi vel empti scienter. ff. de plagia. l. j. 7. iij. Et eodem modo si seruum alicuium sollicitauerit vel asportauerit vel ad aliam regionem furtiue duxerit. L. de plagia. l. j.

Nota etiam q̄ furtū aliqui dicit manifestum. l. cūz 12 fur deprehenditur cū re pausq̄ veniat ad locū destinatū siue deprehendatur ab eo cuius est res. siue ab alio. ff. e. l. iij. Aliquē dicit non manifestū. l. cum nō deprehenditur cū re furtiua. vel si deprehendit cū re furtiua. tam delata ad locum destinatum erat. l. siue igitur. ff. eo.

Quot modis participat quis in furto 7 tenetur ad restitutionē si principalis non restituit? Rñ. de eem modis. Primo cooperatione. sicut faciens fer ramina pro furtis faciendis vel scalas vel faciens scortam vel alio modo prestans opem vel consiliū Nam tales tenentur furti. Insti. de obligatio. q̄ ex quasi delict. nascunt. S. interdum. 7. ff. eodem. l. is qui opem. 7. ff. de sicca. l. nihil interest. 7 tenetur insolidum. Et si nihil habuit quando sine sua cooperatione non fuisset furatum. als non nisi de peccato mortali.

Utrum dātes signū. puta sumi q̄ parati ad furtū vel rapinā vadāt teneant? Rñ. fm̄ Inno. 7 Mo. q̄ sic. Similiter illi qui verbis animatiuis aut instrumentis bellicis vt sunt tubicines. Item q̄ ignē ponūt in vna domo. vt illuc alij currentes alias domos p̄cedunt 7 cōsimiles fm̄ eosdēz 7 insolidū restituere tenentur si als non fuisset factū sine eorū ope q̄ si factum fuisset sine ipsis etiā tenentur fm̄ q̄ magis vel minus fuerūt efficaces in hoc.

Utrum illi qui cū raptoribus vel furibus 7 h̄mōi vadunt vt ipsos defendant ab illis quos damnificare volunt indebite teneant? Rñ. Inno. 7 Mo. l. c. sicut dignū d̄ homi. q̄ sic. siue associauerint eos vt retraherent a rapina siue nō. dummodo raptores siue fures nō iussent si ipsi eos non associassent Vnde fm̄ predictos tenentur restituere in conscientia id qd̄ predicti rapuerunt. vel que eorū auxilio rapta fuerunt. puta quia cui rapiabantur se defendissent si ipsi nō fuissent. vel quia tales nō iussent si eos nō associassent vel nō tñ rapuissent. Similiter tenentur q̄ pacificandi animo cū eis vadūt tñ aduersarijs timorē incutiunt quo res suas nō audent defendere nisi eisdem hoc significant. quia dant cām efficacem. Concoz. Dir. ti. resti.

Utrum cū multi cōcurrunt ad furandū vel rapiendum. nec habēt aliquem capitaneum seu dominū sup se. nec vnus magis animauit alius q̄ ali? ipm̄ teneant quilibet insolidū? Rñ. Inno. in. d. c. sicut dignū. 7 sequit̄ ibidem Pa. distinguit sic. aut vnus fuit in culpa in subtractione facta p̄ alius aut non. Si sic. aut dedit consiliū. 7 sic tenetur insolidum in cōscientia. siue principalis inueniat siue nō siue dñm̄ passus cōtra principalem velit agere siue non Si tamē p̄ncipalis esset absolutus a damnū passo tunc etiā liberat̄ q̄ dedit consiliū. nisi ad eum aliquid p̄uenisset. quia id tenet̄ restituere. Contra tamen si absoluitur cōsulto: nō liberatur p̄ncipalis per regulā. Accessorij conuenit sequi naturam principalis sui. de reg. iur. li. vj. Aut nō dedit consiliū h̄ auxiliū. puta quia associauit 7 huiusmodi. 7 sic tenetur inquantū damnū est plus datum ex auxilio suo. Et si in totum. puta quia res erat ponderosa 7 vnus siue alio portare non poterat

- vel vnus sine alio non iussit vel nisi eū associasset tenet in totū. ff. de fur. l. sed et si quis surripuit. §. si duo. Et ratio diuersitatis est inter dante consiliū et auxiliū. quia consiliū vagatur sup totum furtū. Auxiliū vō nō. h ad id sup quo p̄stat. Aut non fuit in culpa subtractionis rei alterius. et sic non tenet restituere nisi inquantū ipse asportauit. No. tū indistincte tenet q̄ omnes tenentur in solidū. etiā q̄ vnus per se potuisset. allegat. l. ita vulneratus. §. si. ff. ad. l. aquli. et l. si plures. ff. ar. fur. ce. et l. j. §. si. ff. si quis te. l. esse ius. iuc. Sed iste leges loquūt quo ad penā. quia omnes tenentur in solidū. vt no. glo. in. d. l. si plures. Sed in conscientia tene cū Inno. et Pa. vbi nō habet locum pena nisi post cōdamnationē q̄ solum tenentur ad restitutionem. vt dictum est. Aduerte tamen q̄ quando plures dolo malo dederūt damniū alicui. si vnus restituat alij liberati sunt. l. si plures. ff. de dolo. Nec credo in cōscientia etiā de necessitate teneantur primo satisfacti. quia obstat sibi turpitudine sua. nisi iste fuisset causa sine qua non indurisset eum ad tale quid faciendum. sed de bono cōsilio debet dari pauperibz si quid habuit.
- 17 **Secundo** participat in furtione seu mandato et tenetur in solidū ad restitutionem de omni damno etiā si nihil habuit vtilitatis et similiter exequēs ar. c. iulianus. xj. q. iij.
- 18 **Tercio** consilio. de quo dic vt supra consiliū. §. primo.
- 19 **Quarto** consensu. Intellige vt teneat ad restitutionem si consensit expresse consensu fm Ricar. in iij. dist. xv. sine quo furtū nō fuisset factū. als consentiens solū mortaliter peccat. sed restituere nō tenetur. Et sic intellige et limita. ij. q. j. notū. cum notatis in glo. q̄ volunt vt consentiens ligetur eadez pena. de hoc vide. s. consensus. §. ij.
- 20 **Quintum** ille q̄ audiens aliquem suo nomine intulisse damniū proximo habet ratum teneat ad restitutionem. Ricar. No. ti. resti. q̄ sic in solidū. xj. q. iij. q̄ p̄sentit cū duobz. c. se. et de ref. spo. c. cū ad sedē. quia fm Sco. talis est cōsensus interpretatus. Limitat tamen No. verum quando ex tali ratibabitione damnificati impediuntur recuperare dāna. Credo ego etiā q̄ tenetur q̄uis non impediretur recuperare. dummodo tale damnum nō fuisset datum si non p̄sumpisset talis damnificans curatum habere.
- 21 **Quinto** palpando. s. adulando vel laudādo eū subtilem. strenuū et hmoi. et tenetur in solidū fm Ricar. vbi supra si probabiliter credit q̄ ex hac adulatione sunt moti ad damnificandū. primū. quia talis adulatio est q̄dam consensus. lxxvj. di. c. nemo. et ff. de ser. cor. l. j. §. persuadere. q̄uis No. vbi supra tenet hoc vix in particulari adulate nō in generali. tū tu tene idem fm q̄ Ricar. dicit idem de detractore q̄ est causa sine qua non.
- 22 **Sexto** recurſu. s. quando damnificantes habēt ad eum recurſum sicut ad patrociniū p̄stantes. fm Ricar. vbi supra. xj. q. iij. qui consentit peccantibus.
- 23 **Septimo** receptatione. Nam scienter receptas

rem furtinam et furem tenetur furti. vt est ter. in l. eos. et ibi Bal. l. de fur. non tamen punietur ac si furtū fecisset. sed sicut qui furto operā p̄stitit. Et ita intelligit Bart. in l. furtū. ff. de fur. d. l. eos. h q̄ ad restitutionem tenet fm Inno. et Hostiē. in. c. si cut dignū. de homi. de omni damno quod ex receptatione aut defensione factum est qd factum non fuisset. Receptatione res que furata est habita nō est a vero domino. d. l. eos. ar. l. qui vas. §. j. ff. de fur. Et hoc si scienter fecit. l. quo naufragium. ff. de incend. ru. et nau. §. non tū. Secus si igno. anter vel vt red dret domino. quia tunc non teneretur. vt in. d. §. non tantum.

Secundum quid si iam receptauit an teneatur eas res restituere domino? Ricar. No. resti. v. q̄ sic. nisi imminuat periculum in restituendo vel latroni vel alteri p̄sone.

Octauo participatōne. s. rei furtive comedendo vel alio modo scienter recipiendo nisi in casu extreme necessitatis. et tenetur ad restitutionem inquantū participauit. Et hoc verū nisi res furata transfisset in dominiū furis. puta q̄ pecunia est et mixta cū alia. vel granū vel vinū et cū alio mixtum talē q̄ nullo modo posset discerni ab illo cum quo est mixtum. quia tunc transit in dominiū furis. l. si alieni nūmi. ff. de solu. et l. nam et si fur. ff. si cer. pet. et in. l. si frumentum. in pn. ff. de rei ven. et recipiens non tenetur restituere nec peccat si fur est soluendo als sic. Secus si igno. anter et in bona fide consumpisset. nec factus esset locupletior. als si extat vltimatus est locupletior postq̄ scit tenetur restituere. nisi fm qd dixi. s. fructus. §. j. et ij.

Nono nō obuiando fm Ricar. vbi. s. f. q̄ damando vel alio modo posset p̄hibere ne furtū fiat et nō facit. Intelligo q̄ tenetur q̄si dolose non prohibet q̄si nō habet ex officio. ar. cor. q̄ no. in. c. quante. de sen. excom. Et sic limita Ricar. vbi. s. Secus quādo nō prohibet ex negligentia. vel q̄ nō vult se immiscere rumbus vel altero periculo. Et sic intelligo et limita gl. in. c. non inferēda. xxiij. q. iij. et in. c. dilecto. de sen. excom. li. vj. vel quando habet ex officio. vt sunt p̄lati. officiales. tutores. et hmoi. quia tenentur. ar. c. facientis. lxxvj. dist. cum sy. et qd no. in. d. c. sicut dignū. et tenet Bal. in. l. quoniā in dices. l. de ap. et Dy. in. l. quoniā multa facinora. l. ad. l. iul. de vi pu. et Bal. in. l. mancipia. in pn. l. de ser. fu. q̄ plus dicit q̄ nō faciens restituere cū possit ex negligentia iudex tenetur ipse. Et Sco. sicut dicit q̄ non faciens restituere cum possit ex officio et debeat q̄ tenetur in solidū. Et hoc intellige fm eundem Sco. quando hoc faciendo non vergit in periculum reipublice seu malū euidens vel p̄prie p̄sone. quia si sic non peccaret nec teneretur ad restitutionem nō faciendo. dummodo proponeret bis cessantibus obuiare.

Decimo nō manifestans. s. requisitus in iudicio vel extra tali modo q̄ res restituere si diceret veritatem quā sine piculo p̄prie p̄sone potest dicere et etiā alterius p̄sone quia tenet in solidū. Unde si in iudicio requisitus tacet vel nō vult respondere et

dicere veritatem quā scit fm Sal. in l. p̄biteri. l. de epi. 7 de efficitur testis falsus 7 tenetur ad restitucionem in solidū. facit qd nota. Pa. in. c. q̄ cū fure. de fur. 7 Bart. in l. civile est. l. eo. fallit hoc si sciret in confessione. c. dilectus. de excess. prela.

38 **¶** Si quero utrū teneatur similiter reuelare furē? Rñ. glo. in d. c. q̄ cū fure. q̄ de iure civili nō tenet quia potest aliquid accipere. vt indicet. ff. d̄ p̄scrip. ver. l. solent. ff. de condi. ob tur. cau. l. iij. S. vlti. sed de iure canonico sic. Sed mihi videtur dicendum fm Inno. in d. c. dilectus. 7 in d. c. q̄ cū fure. 7 de symo. c. nemo. 7 Bar. Ang. 7 Rapha. in d. l. civile est. q̄ tam de iure canonico q̄ civili ad instantiaz partis nō tenetur nisi reuelare furtū. nō furē ad penam. h̄ iudex ex officio impetrato vel dū p̄cedit p̄ inquisitionē generalē p̄t̄ cōpellere ad indicanduz furē. ar. l. iij. 7 l. congruit. ff. de offi. p̄si. Et sic recte epi possunt admonere 7 excoicare non indicantes nō solū furtū. h̄ etiā fures. quia superiores tenentur expurgare puincia malis hominibz. Limito hoc q̄ nō imminet piculum mortis in fure fm Mos. 7 multo magis sibi. Et etiā limito fm ea que dicaz infra in quistio. S. j. 7 ij. 7 supra denunciatio. S. xij. Nec obstat predictis si dicat q̄ ad instantiam pris tenetur quis perhibere testimoniu contra furē. ar. l. nullū. l. de testi. quia aliud est indicare aliud perhibere testimoniu. quia q̄ quis testificatur iaz fur est detectus per accusatōnem sed non sic q̄ indicat 7 ideo nō tenet ad instantiā partis.

29 **¶** Utrū inueniens rem alienā p̄mittat furtum accipiendo eā? Rñ. Pa. in. c. ex lris. eo. ti. q̄ aut habebatur p̄ derelicta. 7 sic nō cōmittit. Aut non habebatur p̄ derelicta. 7 sic cōmittit. l. falsus. S. qui alie num. ff. eo. tit. xij. q. v. c. si qd inuenisti. 7 c. multi. nisi acciperet animo reddeudi dño vt no. glo. in d. c. si qd. fallit hoc in thesauro occulto. de quo dic. vt no. glo. in d. c. si qd. 7 vide. s̄. emptio. S. xxij. 7 infra inuentam per totum.

30 **¶** Quid si nō inuenitur dñs cuius erat. Rñ. Pan. vbi. s. dabitur pauperibus. ar. c. cum tu. de vsuris. 7 in auten. omnes pegrini. l. eo. de suc.

31 **¶** Utrū inueniens animal dans sibi damnū i sua possessione q̄ ipm accipit 7 ducit ad domū suaz cōmittat furtū? Rñ. videt q̄ sic. vt in l. iij. ff. eo. Sed dic q̄ si animo celādi. eū dño furtū cōmittit. Si vō nō animo celādi. S; q̄ ignorat cuius sit includit donec sciat licet: vt no. in l. quintus. als̄ scipit quis ff. ad l. aquil. nam non licet in eo agere aliqd mali. h̄ dominū admonere vt suū recipiat. 7 de damno satisfaciatur. vt ibidem.

32 **¶** Utrum emens rem furatam teneatur restituere. vide. j. restitutio. j. in v. emens.

33 **¶** Utrū quis possit vsucapere in re furtiua vel vi ablata contra dominū rei? Rñ. q̄ nō. tam quo ad fir rem q̄ quo ad eius heredes 7 etiā quo ad euz qui emit quantūcumqz bona fide emerit. seu quo ad quencūqz quocūqz titulo habuerit. insti. de vsuca. S. quod autem dicitur est. De quo tamen dic vt. j. p̄scrip̄tio. S. ix.

34 **¶** Utrū furtū sit peccatū mortale? Rñ. q̄ sic. q̄ con p̄ceptū Exo. xx. Nō furtū facies. in quo p̄-

cepto nō solum p̄hibetur furtū pp̄ie acceptum. vt vt. s. diffinitū est. h̄ etiam omnis illicita vsurpatione rei aliene. xij. q. v. penale. xxxij. q. iij. meretrices. 7 quātūcumqz modica. vt. xij. q. vlti. c. vlti. 7 insti. de re. di. S. gallinaz. vbi dicit glosa. q̄ etiam in vno ouo. Qd̄ limita quo ad peccatū mortale. q̄. s. volūtas etiam maiora subtraheret. vel quādo intendit dare notabile nocumentū primo. als̄ minima accipere nō erit peccatū mortale. facit. c. 7 si quæstiones. de symo. vbi nō cōmittitur simonia in modico 7 in l. eleganter. S. vltimo. ff. de dolo dicitur. Nam nisi ex magna re 7 euidenti calliditate nō debz actio dari de dolo. 7 ibi gl. dicit magna. i. vltra duos aureos. Quod limito vey circa magnū dominū. sed circa cōmunes personas quia videtur magnū: facit ad hoc. de conse. disti. ij. c. reuera. in pan. vbi d̄ q̄ omnes in deserto mortui sunt. cum tamen La leph. 7 Josue superuixerint.

35 **¶** Utrū vxor que habens virum p̄digum celat d̄ bonis eius contra eius prohibitionē vt sibi 7 viro p̄uideat tempe necessario cōmittat furtum? Rñ. Rodo. q̄ non. nec peccat nec tenetur obedire viro p̄cipienti sibi q̄ ei omnia tradat. quia sic esset dare gladium furioso.

36 **¶** Utrum furans ex necessitate peccet mortaliter? Rñ. Pa. in. c. quomā. de simo. q̄ quedā sunt mala in se. vt adulterare. piurare 7 h̄mōi. 7 illa p̄textu paupertatis nō sunt cōmittenda. vnde in ipis habz locum illud. c. ita ne. xxxij. q. v. 7 c. sacris. de his q̄ vi me. causa si. q̄ potius debet quis quelibet mala tolerare q̄ malo cōsentire. nec ignoscitur p̄textu paupertatis si talia cōmittantur. l. palam. S. nō est. ff. de ri. nup. vbi dicitur. Non est ignoscendum ei qui obtentu paupertatis turpissimam vitam egit. Quedam sunt mala que famē necessitas excusat vt furtū. quia tempe necessitatis omnia sunt communia. xlvij. disti. sicut hi. Et ideo nō cōmittit furtum nec peccat mortaliter qui tempore extreme necessitatis cibū v̄ vestitū 7 h̄mōi furatur vt non peccat eo q̄ non contractat rem inuito domino. facit. c. di scipulos. de conse. di. v. Si vō non est necessitas extrema. h̄ magna excusatur a tanto. sed non a toto. Et sic intellige. c. si quis. eo. ti. Posset etiam excusari a toto quando ille a quo accipit abundat vt dicā in se. S.

36 **¶** Sed nunquid tenetur restituere talis si venerit ad pinguiorez fortunā? Rñ. q̄ si necessitas fuit magna solum. sic non tenetur p̄cise restituere. sed v̄ restituere si potest cōmode sine magna inedia. vel q̄ non excusat a toto penitere tres ebdomadas. vt in d. ca. si quis. Et ista extimatio relinquatur arbitrio boni viri quando debeat dici magna vel non. Si vō est extrema non tenetur restituere. quia de iure suum factum est. Posset etiam dici q̄ licet aliq̄s nō sit in extrema necessitate q̄ sine peccato 7 obligatio ne ad restituendum potest occulte 7 bono modo accipere rem alterius quando. i. ille ita habundat. 7 iste taliter necessitatur q̄ de p̄cepto sibi tenet subuenire qd̄ q̄ sit. vide supra Almosina. S. j. Quod no. Et qd̄ dixi licere existenti in extrema necessitate dic etiam. licere alteri pro eo facienti. q̄ alio modo

- providere nō potest fm. l. Tho. Limita tñ ista ve-
ra nisi ille cui furatus ē esset in equali necessitate qz
sic nō liceret. z restituere tenetur si abstulit. De quo
vide. j. Restitutio. iij. S. iij.
- 38 **Q**uodrum cōmittat furtū z peccet qui xpianos ca-
ptos ab infidelibz furatur z liberat? Rñ. qz nō. qz
nullo modo poterant eos habere captivos. vt. l.
ne in xpi. man. ba. vel. in rubio z nigro. Et ideo cū
iniuriōse eos teneant nō peccat qui eos liberat. Si
militariter dicendum esset de eo qui liberat detentum
inuisite a chrūstiano. facit quod nō. xxij. questio. ij.
dominus.
- 39 **S**ed nūquid liceat res infidelium capere? Rñ.
qz si esset indictum bellum ptra eos liceret. d. c. do-
minus. als non. sicut nec a xpiano.
- 40 **Q**uodrum ille qz nō potest habē sibi debituz possit
furtive sibi satisfaccere? Rñ. qz sic. l. si non forem. in
prin. ff. de cōdi. inde. ar. de or. co. c. cū dilecti. immo
dolsus cū dolo cōpensari debet. l. si duo. ff. de dolo. z
paria delicta mutua compensatione tolluntur. c. in-
telleximus. de adulte. cum concordan. suis. Et hoc
vex credo si nullum istoz qmōz pcurrit. Primū
qz possit iudice sententiante suum rehabere. quia ne-
mo debet sibi ius dicere. Secunduz scandalum sui
vel proximi innocētis cuius forte custodie erat res
cōmendata. Tercium periculum mortis corporalis
vel alterius lesionis magne. Quartū piculū mor-
talis peccati. s. periurij z hōi. quia aliquo istoz
interveniente nō licet. immo si accepit z imminet
periculū aliquod istoz trū postremo dictoz tene-
tur restituere. ar. c. cū ex iniuncto. S. sup quoqz. de
no. ope. nun. Concordat Pa. in. c. olim. el. j. de re-
sti. spo. Vbi addit fm. Inno. qz qñ quis non habz
copiam superioris pōt. ppria aucte sibi ius dicere.
ar. c. per venerabilem. qz si. sunt legi. z bona gl. i. S.
ius gentium. di. j.
- 41 **S**ed quid si epus vel alius p̄lat⁹ precipit sub pe-
na excommunicationis qz qui habuit aliqd de rebz
talibz teneat restituere zc. Nūquid talis qz sibi fur-
tive satisfaccit teneatur? Rñ. qz non. quia ex quo licite
potest sibi in recōpensationem detinere iam suū est
factū. nec amplius est alterius nec etiā si diceret in
sententia. qz etiā qui animo recōpensandi. vel qñ-
tercūqz. quia tunc sententia cōtinet expresse intole-
rabilem errorem. Et ideo non tenet nec similis liga-
tur qui nō reuelat qñ scit talem retinere animo re-
compensandi certus de debito qz talis debet habere.
secus si non sit certus qz talis debeat habere. qz
licet ipse dicat. non credo excusaretur non reuelan-
do. quia multe fraudes aliter possent fieri. Quomo-
do teneatur reuelare z quando. vide supra denūci-
atio. S. xij.
- 42 **Q**uodrum liceat accipere rem meā apud aliū depo-
sitam? Rñ. qz non. l. si quis. l. depo. nec etiā si esset
cōmodata. l. pretextu. l. como. in conscientia tñ li-
cet si cōmodatario vel depositario nullū damnum
pōt euenire fm. Alderici. z Host. allegat. l. bona
fides. S. j. ff. depo.
- 43 **Q**uodrum liceat furari vt faciat elemosinas? Rñ. qz
nō. xij. q. v. c. forte aliquis cogitat. immo tenetur
restituere si fecit z quis sit ysurarius cui furat. tñ
- nō licet nisi faceret pio existenti in necessitate fm qd
dictum est. s. S. xxvij.
- Q**uodrum si res furata pereat libere fur a restitu- 44
tione? Rñ. qz nō. quia fur sicut z quilibz alius ma-
lesidei possessor semp est in mora. vnde si deteriorat
etiā tenetur fm eā extimationē in qua melius va-
lisset apud dominū a tempe postqz eam accepit.
facit. c. grauis. z quod ibi nō. in glo. de resti. spol. z
l. in re furtiva. ff. de condi. fur. z in l. namis. S. gene-
raliter. ff. de re. ven. Excipitur casus qñ rem dño lo-
co z tpe obtulit z ipse recipere recusauit. qz purgavit
morā. d. l. in re furtiva. nec tenet si perierit vel dete-
riorata fuerit. l. vlti. l. de condi. fur.
- Q**uodrum teneatur fur ad restitutionem fructū rei 45
Rñ. qz sic. nō solum pceptos sed etiam perapien-
dos a vero dño seu quos percepisset. d. c. grauis. z
d. l. in re furtiva. S. si ex causa.
- Q**uodrum fur possit repetere seu retinere expēas 46
quas fecit i re furtiva? Rñ. qz nō. nisi vt dictū ē. s.
expense. S. iij.
- Q**uodrum filiusfamilias vxor vel religiosus z hōi 47
possint contra voluntates patrisfamil. vel mariti z
hōi restituere re furatāz ab eis? Rñ. qz si res extat
apud eos qz tenent. l. in ciuilem rem. l. de furtis.
Qd intellige fm qd dictuz est supra. S. xxij. si sine
periculo fieri potest. si vō nō extat sed ē cōsumpta
vel alienata. tunc si precū vel res est verum in vti-
litate domini vel mariti pōt bono modo de bo-
nis domini vel mariti restituere etiā eo contradicē-
te. Et voco hic vtilitatē dñi etiā si se vestiuit vel cal-
ciatit fm cōuenientiam suā status z hōi. Si vō
expēdit multiter. vtpota in vanitate z hōi. nō
potest cōtra voluntatem domini restituere nisi ha-
beat vltra dotem vel peculū castrense vel quasi cō-
tor. Adonal. restitutio. ij.
- S**ed quid si maritus ipse furatus est vel pater 48
poterit ne vxor vel filius restituere contra suā vo-
luntates? Rñ. qz sic. si res est in eius potestate. d. l. in
ciuilem rem. sed si est in potestate patris vel mariti
nō. Si tamē facerent bona fide nō peccarent mor-
taliter quia non cōmittunt furtum cum nō sit fraud-
ulosa nec animo lucrandi. cōcor. Rod. z Jo. xij.
q. v. c. vlti.
- Q**uodrum actio furti detur contra quēcūqz furem 49
Rñ. qz sic. facit. l. impuber. ff. eo. Intellige si cū doli
capax. Item non solū contra furem. sed cōtra eū qz
dedit opem vel consilium. l. is qui rem pignori. S. si
tu. ff. eo. fallit in patre contra filium z econtrario. z
in vxore cōtra maritū. z econtrario constante ma-
trimonio. sed datur eis actio reze amotay. l. si quis
vxori. ff. eo. z l. si. l. eo. ti.
- Q**ue pena furis? Rñ. qz si agatur criminaliter pe-
na est vt suffigetur vel vt exulet vel alio modo pu-
niatur arbitrio iudicis. non tñ vt occidatur vel ex-
membretur. vt. l. de ser. su. autē. sed nouo iure. Et
hoc verum si ē simplex latro secus si cum armis si-
ue violenter aggredit in domibz vel in itinere vel
in mari. vel si palam surripit. quia tunc suspendit.
l. capitalium. S. crassatores. z. S. famosos. ff. de pe-
nis. Sed quid de consuetudine qua suspenduntur
omnes latrones quauitumcuqz simplices si vlti

certam summam furati fuerunt. Ray. tenet qd necessitas pacis communis et frequens incorrigibilitas huius malicie hominum facit rationabilem dictam consuetudinem. Si vero agatur civiliter tunc si est manifestum pena quadrupli. Si vero non est manifestum pena dupli. ut in l. de obli. que ex delict. na. §. pena. et §. si. Et potest hec pena peti etiam post annum et imperpetuum Insti. de ppe. et tpa. act. §. furti. Et licet primo egerit criminaliter. poterit iterum agere civiliter et econtrario. L. qui cum. ac. p. cri. l. unica. et l. si. ff. e. ti. An autem hec pena in conscientia sit solueda. dic qd non. vide. §. lex. §. iij.

51 Quidam fur possit occidi a priuato. vide homicidium. §. §. v.

52 Quidam fur sit excommunicatus qd furatur calices parameta. et hmoi sacra. Ray. Pa. in. c. ex lris. co. ti. qd non nisi cum furto vel fregerit ostia ecclesie vel armaria vel fenestras et hmoi. facit. c. conquestus. de fo. co. p. et c. conquesti. de sen. excō. et quod ibi no. vide excoicatio. v. casu. vj.

53 Quidam fur qui suspendit sit sepeliendus in cimiterio. Ray. Pa. in. c. ij. co. ti. qd sic et omnes alij qd ppter sua delicta vita pnanē. et etiam oia alia sacra ministranda si peniteant de peccō. ut est tex. in. c. fina. xij. q. ij. nec valet consuetudo in contrarium. de. j. de pe. et re. glo. in. d. c. si. dicit verum quo ad sepulturam dūmō fiat de aucte principis. allegat. ff. de cadaue. puni. l. j. et bene. nec de. loquit nisi de sacramētis reprobās contrariam consuetudinem.

Generalis clausula continet oia nisi contraria mēsappareat testatoris. ff. de peculio. l. qd peni. legat. L. de inoffi. testa. l. si quando. i. glo.

Non enim videtur quis generaliter cōcedere quod specialiter non est concessurus. L. que res pigno. oblig. po. l. j. in glo. nec etiam maiora expressis. nisi spāliter cōmittatur. ff. de p. l. pomponius. in pñ. et l. mandato.

1 Generali per speciale penulduo derogatur. de rescrip. pastoralis.

2 In generali mādato multa sunt qd non intelliguntur nisi expriment de offi. le. c. j. in glo.

3 In generali locutione psona loquens intelligit ex cepta. c. petito. in glo. de iureiur. cum cōcordantijs ibi positis. vñ si pmissi tibi dare aliqd p omne hominem non teneo: dare contra me.

radus non est reddendus furioso effecto etiaz si iurasset. xxij.

§ q. ij. ne quis arbitretur. Et facit ad probandū qd ex iuramento vel voto non tenetur hō qm venit ad eū casum in quo nullo modo iurasset vel iurare non potuisset.

Loziavana vide vana gloria

ratia accipitur multipliciter aliquādo p amore et sic accipitur i. c.

§ j. como. aliqui pro pessione beneficij seu alicuius indulgentie vel auctoritatis. sicut de. gre. de rescrip. et qd hñ in regula. qd ob gratiam li. vj. Et intellige qm ad illud beneficiū faciendū non ē obligatus. qd qui facit id ad qd ē obliga-

tus rōne naturali nō facit grām. ut dicit Bal. in. c. j. §. hec sacra. de pace iur. fir. in verbo p grām ecclesie. et facit text. p dicitur p co. et l. titius. ff. de obseq. patro. Aliquā accipitur pro dono spūsancti. j. q. j. grā. et in de. j. de magistris in glo. et per magistrum in. ij. sen. Et hec ē duplex. s. grā gratis data. Et hec stat cū peccato mortali. Et est omne bonū additū naturalibz nris sicut grā predicandi pphetandi faciendi miracula et hmoi. Alia dicitur gratū faciēs. Et hec fm Rica. iij. di. xxvj. ar. j. q. j. non differt a charitate fm aliqd absolutum. Et ideo idē ē realiter qd charitas fm fran. de may. in. ij. dist. xxix. qd qd non pnt separari sunt idē realiter. Sed p rōnes formales respectivas differunt quia habēt habitudines diuersas habentes distinctos terminos. Charitas enim dicitur ad obiectum. s. essentiam diuinā hñ nullus est in grā essentie diuine hñ voluntatis. et ita differunt formaliter. et placet licet alij teneāt aliter. hec nūq potest esse cum peccato mortali. et sine hac nullus saluabitur. De quo vide per theologos in ij. di. xxvij. et xxvij.

Quidam bannitus ppter aliqd delictum cuius bona sunt cōfiscata si a dño recipiatur ad grām eo ipso sit restitutus ad bona et remissa sibi culpa. Ray. qd dicit tenent qd sic ppter tex. in. l. j. §. si. ff. de qñ. vbi dicit Bar. qd bannitus quicumq recipitur ad grām pncipis videt restitutus. Idem vñ etia sensisse in. l. si. ff. de iniur. pa. Sed salicetus in. d. l. si. dñat dicitur Bar. et dicit cū Ly. ibidē qd nō restituitur et magis placet p tex. in. ti. de pace constan. in principio i verbo plenitudinē grē nre receptus et ibi dicit Bal. qd quādo quis recipitur ad plenitudinē grē qd remittitur culpe et restituit ad fauores. Ergo quādo solum simpliciter ad grām recipitur nō restituitur et merito. facit etia quia rescripta fisco dānosa in dubio sunt restringenda ad minus puidicium. ar. l. si qñ. L. de op. publi. et Bart. intelligendus est qm faciens gratiam mandat sententiam vel bannū cōzelari. quia adducit. §. si. p. dicitur. quod no. Vidē supra damnatus. §. ij.

Quidam grā scdo mō accepta cōcessa alicui per papam expiret per mortē eius. Ray. quidam doc. tenēt qd si grā cōcessa habet annexā iurisdictionē et sit concessa sine lris qd expirat. Si vero nō habet annexā iurisdictionem. sic nō expirat etia si sit cōcessa solo verbo. Sed Jo. an. in prologo sup. vj. li. in nouella tenet simplr qd nō expirat etia solo verbo pcessa. Idē tenet Archi. ibidem et sic est verius per de. dudū. de sepulchris.

Quid de grā cōcessa ab inferioribz pape. Quidam 3 expiret morte. vide indulgentia. §. vii.

radus consanguinitatis et affinitatis quomō cōputantur. vide. de. j. matrimonium. iij. impedimēto. vj. et xv.

uerra quomodo et quando sit licita. vide. s. bellum.

ula est inordinatus appetit⁹ fm gustu

Quot sunt eius spēs. Ray. Bre. xx. lib. moia. et ponit de cōse. di. v. qnqz modis